

PATVIRTINTA

Plungės rajono savivaldybės
tarybos 2016 m. balandžio 28 d.
sprendimu Nr. T1-114

**Plungės rajono savivaldybės
2016–2024 metų kultūros strategija**

Turinys

Santrumpos ir sąvokos	4
Įvadas.....	5
1. Strateginiai dokumentai ir kultūra	6
2. Esamos Plungės rajono savivaldybės kultūros aplinkos analizė	12
2.1. Socialiniai išorės veiksniai, demografiniai rodikliai	12
2.2. Gamtiniai ir teritoriniai veiksniai.....	13
2.3. Ekonominiai išorės veiksniai	14
3. Plungės rajono savivaldybės kultūros būklės analizė	16
3.1. Kultūros įstaigų tinklas, renginiai	16
3.2. Tradiciniai renginiai ir iniciatyvos.....	19
3.3. Kultūros finansavimas	23
3.4. Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų žmogiškieji ištekliai.....	25
3.5. Muziejų veikla	27
3.5.1. Muziejų lankytojai.....	34
3.6. Kultūros centrų veikla	35
3.7. Bibliotekų veikla	39
4. Plungės rajono savivaldybės kultūros SSGG.....	41
5 Plungės rajono savivaldybės kultūros plėtros vizija, pagrindinės kryptys ir tikslai	43
6 Plungės rajono savivaldybės kultūros prioritetai	47

Santrumpos ir sąvokos

ES	Europos Sąjunga
Konsultantas	Smart Continent LT, UAB
Strategija	Plungės rajono savivaldybės 2016–2024 metų kultūros strategija
Užsakovas	Plungės rajono savivaldybės administracija

„Plungės rajonas – vietovė, kurioje patrauklu gyventi, dirbti ir ilsėtis“

Plungės rajono savivaldybės 2016–2024 m. kultūros strategijos paskirtis – identifikuoti Plungės rajono savivaldybės kultūros plėtros viziją, numatyti rajono kultūros prioritetus, tikslus, uždavinius bei veiklas, kurios yra svarbiausios, siekiant įgyvendinti numatytą viziją. Pagrindinis parengto dokumento tikslas – sukurti sąlygas Savivaldybės strateginiame plėtros plane įtvirtintiems tikslams įgyvendinti, taip pat esminėms permainoms, gerinant kultūros infrastruktūros būklę, jos aktualizavimą bei teikiamų paslaugų kokybę.

Plungės rajono savivaldybės 2016–2024 m. kultūros strategija rengiama atsižvelgiant į galimybes naudoti šį dokumentą rengiant paraišką nacionalinei atrankai 2022 m. Europos kultūros sostinės vardui gauti. Taip pat strategija bus naudojama siekiant pasinaudoti ES struktūrinių fondų ir kitų finansinių išteklių teikiamomis galimybėmis tarptautiniams kultūros puoselėjimo projektams įgyvendinti.

Plungės rajonas – Žemaitijos krašte įsikūręs rajonas, išsaugojęs gana turtingą kultūros paveldą: čia dar galima išgirsti žemaičių tarmę ir labai įdomią krašto istoriją, surasti dvarų kultūros pėdsakų, senų kapinaičių, urbanizacijos nesunaikintą kraštovaizdį ir ypač gyvų liaudies meno tradicijų.

Plungės rajonas priskiriamas prie labai didelį rekreacinį potencialą turinčių teritorijų ir įeina į Platelių – Telšių – Varnių rekreacinį arealą, kurio vystymosi prioritetas – gamtinio ir pažintinio turizmo plėtra. Plungės rajonas pasižymi vertingais gamtiniais ir kultūriniais ištekliais. Didžiausia rajono gamtinė vertybė – Žemaitijos nacionalinis parkas. Išskirtiniai kultūriniai ištekliai: Plungės miestas, Plungės dvaro sodyba, istorinė vietovė Gandinga, Žemaičių Kalvarija. Rajone yra dailės, technikos ir archeologijos paminklų, kuriuos būtų galima panaudoti, kuriant įvairius pažintinius maršrutus.

Plungės rajono savivaldybės kultūros strategiją sudaro šešios pagrindinės dalys:

- Strateginiai dokumentai ir kultūra;
- Esamos Plungės rajono savivaldybės kultūros aplinkos analizė;
- Plungės rajono savivaldybės kultūros būklės analizė;
- Plungės rajono savivaldybės SSGG analizė;
- Plungės rajono savivaldybės kultūros plėtros vizija, pagrindinės kryptys ir tikslai;
- Plungės rajono savivaldybės kultūros prioritetai.

1 Strateginiai dokumentai ir kultūra

Siekiant parengti Plungės rajono savivaldybės 2016–2024 m. kultūros strategiją bei identifikuoti pagrindines strategines kryptis, kuriomis numatyta plėtoti kultūros sektoriaus veiklą iki 2024 m., žemiau pateikiama aktualių Europos Sąjungos, nacionalinių, regioninių ir Plungės rajono strateginių dokumentų analizė.

Europos Sąjungos dokumentai

- pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija „Europa 2020“¹. Strategijoje išskirti trys vienas kitą papildantys prioritetai:
 - pažangus augimas: žiniomis ir inovacijomis pagrįsto ūkio vystymas;
 - tvarus augimas: taupiau išteklius naudojančio, ekologiškesnio ir konkurencingesnio ūkio skatinimas;
 - integracinis augimas: didelio užimtumo ūkio, kuriame užtikrinta socialinė ir teritorinė sanglauda, skatinimas.

Strategijoje taip pat pristatomos septynios pavyzdinės iniciatyvos, skirtos pažangai pagal kiekvieną prioritetinę temą paskatinti (žr. 1 lentelę.).

1 lentelė. Pavyzdinės iniciatyvos ir jų tikslai

Iniciatyva	Tikslas
Inovacijų sąjunga	Sudaryti geresnes pagrindines sąlygas ir finansavimo sąlygas moksliniams tyrimams ir inovacijoms, kad būtų užtikrinta, jog novatoriškos idėjos virstų prekėmis ir paslaugomis, kurios skatintų augimą ir naujų darbų kūrimą
Judus jaunimas	Gerinti švietimo sistemų rezultatus ir sudaryti geresnes sąlygas jaunimui patekti į darbo rinką
Europos skaitmeninė darbotvarkė	Greičiau plėtoti spartųjį internetą ir užtikrinti, kad namų ūkiai ir įmonės galėtų naudotis bendros skaitmeninės rinkos teikiamais privalumais
Taupiai išteklius naudojanti Europa	Padėti atsieti ekonomikos augimą nuo išteklių naudojimo, remti perėjimą nuo mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ūkio, didinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, modernizuoti mūsų transporto sektorių ir skatinti energijos vartojimo efektyvumą
Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika	Kurti geresnę verslo aplinką, visų pirma MVĮ, remti tvirtos ir tvarios pramonės bazės kūrimą
Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė	Modernizuoti darbo rinkas ir žmonėms suteikti daugiau galių, sudarant galimybes tobulinti įgūdžius bet kuriuo gyvenimo etapu, kad būtų didinamas darbo jėgos aktyvumas, darbo pasiūla labiau atitiktų

¹ Europa 2020. Žiūrėti: http://ec.europa.eu/europe2020/index_lt.htm

Iniciatyva	Tikslas
	paklausą, taip pat pasitelkiant darbo jėgos judumą
Europos kovos su skurdu planas	Užtikrinti socialinę ir teritorinę sanglaudą, kad visi galėtų pasinaudoti augimo ir naujų darbo vietų teikiamais privalumais, o skurstantys ir socialiai atskirti asmenys galėtų gyventi oriai ir aktyviai dalyvauti visuomenėje

Šaltinis: sudaryta Konsultanto, remiantis „Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija Europa 2020“

Taip pat, vienas iš Europos Sąjungos dokumentų, kuriame yra apibrėžiamas kultūros sektorius – Žalioji knyga². Žaliojoje knygoje apibrėžiama, jog kultūros sektorius – pramonės sektorius, kuriame gaminamos ir platinamos prekės ir paslaugos, kurios jų kūrimo metu yra vertinamos kaip turinčios išskirtinių požymių, išskirtinę naudojimo sritį ar paskirtį, ir įkūnija arba perteikia kultūrų raišką, nepriklausomai nuo galimos jų komercinės vertės. Be tradicinių meno sektorių (scenos meno, vizualinio meno, kultūros paveldo, įskaitant viešąjį sektorių), šiam sektoriui priklauso kinas, vaizdadiskiai, vaizdo įrašai, televizija ir radijas, vaizdo žaidimai, naujoji žiniasklaida, knygos ir spauda. Žalioji knyga siekiama paskatinti diskusijas apie ES kultūros ir kūrybos sektoriaus kūrybiškumą skatinančių sąlygų reikmes. Čia aptariami įvairūs aspektai: verslo aplinka, reikmė kurti bendrą Europos kultūros erdvę, didinti gebėjimus ir ugdyti įgūdžius, remti Europos kūrėjus, pristatančius savo veiklą pasaulyje.

Nacionaliniai dokumentai

- 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programa³. Programa apima ne tik svarbiausias nacionalinės politikos nuostatas, pirmiausia išdėstytas pagrindiniame nacionaliniame ilgos trukmės strateginio planavimo dokumente (strategija „Lietuva 2030“), bet ir pagrindines ES politikos nuostatas, išdėstytas ES pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijoje „Europa 2020“. Žemiau esančioje lentelėje pateikiama informacija apie programoje nurodytus prioritetus bei jų tikslus.

2 lentelė. 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programos prioritetai, bendrieji tikslai ir jų tikslai

Bendrasis tikslas	Tikslai
1 PRIORITETAS „VISUOMENĖS UGDYMAS, MOKSLAS IR KULTŪRA“	
Bendrasis tikslas – skatinti kiekvieną gyventoją realizuoti savo galimybes mokantis, kuriant, tiriant, tikslinga veikla prisiimant atsakomybę už save, valstybę ir aplinką	1.1. Skatinti mokyti visą gyvenimą
	1.2. Stiprinti tapatybę, pilietiškumą, atsakomybę ir bendradarbiavimą
	1.3. Skatinti kūrybiškumą, verslumą ir lyderystę
	1.4. Skatinti žinių kūrimą, sklaidą ir naudojimą
	1.5. Skatinti sveikatos ir gamtinės aplinkos tausojimą
2 PRIORITETAS „VEIKLI IR SOLIDARI VISUOMENĖ“	
Bendrasis tikslas – gerinti gyvenimo kokybę, stiprinti socialinę sanglaudą ir	2.1. Didinti gyventojų gerovę ir socialinę aprėptį
	2.2. Didinti bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų

² Žalioji knyga „Kultūros ir kūrybos sektorių potencialo išlaisvinimas“ (KOM(2010) 183 galutinis).

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 patvirtinta 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programa. Žiūrėti:

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=439028&p_query=& tr2=2

Bendrasis tikslas	Tikslai
užtikrinti visiems lygias galimybes	vaidmenį
	2.3. Didinti gyventojų kokybišką užimtumą
3 PRIORITETAS „EKONOMINIAM AUGIMUI PALANKI APLINKA“	
Bendrasis tikslas – sukurti augimui ir konkurencingumui palankias aplinkos sąlygas	3.1. Sukurti palankias verslumo ir darnios verslo plėtros sąlygas
	3.2. Sukurti tvarią ir efektyvią ekonominę infrastruktūrą
	3.3. Skatinti darnų išteklių naudojimą, užtikrinti ekosistemų stabilumą
	3.4. Didinti teritorinę sanglaudą regionuose
4 PRIORITETAS „Į AUKŠTĄ PRIDĖTINĘ VERTĘ ORIENTUOTA, INTEGRALI EKONOMIKA“	
Bendrasis tikslas – skatinti ekonomikos orientaciją į aukštą pridėtinę vertę	4.1. Skatinti į pasaulines rinkas orientuotus vertės kūrimo tinklus
	4.2. Skatinti verslo produktyvumą ir inovatyvaus verslo plėtrą
5 PRIORITETAS „VISUOMENĖS POREIKIUS ATITINKANTIS IR PAŽANGUS VIEŠASIS VALDYMAS“	
Bendrasis tikslas – siekti visuomenės poreikius atitinkančių ir į šalies pažangą orientuotų viešojo valdymo rezultatų	5.1. Stiprinti strategines kompetencijas viešojo valdymo institucijose ir gerinti šių institucijų veiklos valdymą
	5.2. Užtikrinti viešojo valdymo procesų atvirumą ir skatinti visuomenę aktyviai juose dalyvauti
	5.3. Gerinti paslaugų kokybę ir didinti jų prieinamumą visuomenei
6 PRIORITETAS „KULTŪRA“	
Bendrasis tikslas – stiprinti visuomenės tapatybę, kūrybingumą, plėtojant konkurencingas kultūros paslaugas visoje Lietuvoje	6.1. Stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę, didinti visuomenės kūrybingumą, bendruomeniškumą ir pilietiškumą
	6.2. Plėtoti aukštos kokybės kultūros paslaugas, užtikrinti jų įvairovę, inovatyvumą, prieinamumą ir sklaidą
7 PRIORITETAS „REGIONINĖ PLĖTRA“	
Bendrasis tikslas – užtikrinti tolygią, tvarią ir į skirtumų mažinimą orientuotą regionų plėtrą	7.1. Užtikrinti tolygią ir tvarią regionų plėtrą
	7.2. Didinti teritorinę sanglaudą regionuose
8 PRIORITETAS „SVEIKATA VISIEMS“	
Bendrasis tikslas – siekti geros žmonių sveikatos	8.1. Stiprinti ir saugoti Lietuvos gyventojų sveikatą
	8.2. Užtikrinti sveikatai palankią aplinką
	8.3. Užtikrinti kokybišką, prieinamą ir tvarią sveikatos priežiūrą

Šaltinis: sudaryta Konsultanto, remiantis 2014–2020 m. nacionaline pažangos programa

- 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tarpinstitucinis veiklos planas⁴. Plano paskirtis – konsoliduojant 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų lėšų valdytojų priemones, sudaryti sąlygas

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. 269 patvirtintas 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tarpinstitucinis veiklos planas. Žiūrėti: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/44081280b5b311e3ad2eed5a4e1b7108>

panaudoti kultūros srities sektoriaus potencialą – stiprinti visuomenės tapatybę, kūrybingumą, plėtoti kultūros paslaugas visoje Lietuvoje ir skatinti Lietuvos kultūros sklaidą ir konkurencingumą tarptautiniu mastu. 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tarpinsitucinio veiklos plano tikslai:

1. stiprinti visuomenės kultūrinę tapatybę;
2. ugdyti visuomenės kūrybingumą: plėtoti aukštos kokybės kultūros paslaugas ir kūrybinius produktus, užtikrinti jų įvairovę, inovatyvumą, prieinamumą ir sklaidą.

Prie nacionalinės pažangos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ įgyvendinimo prisidės ir kitos dalyvaujančių institucijų priemonės, kurios numatytos kituose planavimo dokumentuose:

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse⁵“;
2. Regioninės plėtros plano kompleksinės priemonės, skirtos miestų teritorijų vystymui, įskaitant šių teritorijų ir jose esančių objektų pritaikymą kultūros sklaidai;
3. Bus sudarytos sąlygos prie programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tikslų ir uždavinių įgyvendinimo prisidėti vietos bendruomenėms (bendradarbiaujant su vietos verslu ir savivaldybėmis);
4. Prie programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tikslų ir uždavinių įgyvendinimo prisidės socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintoje Vietos bendruomenių savivaldos 2013–2015 metų programoje numatyta priemonė „Vystyti sociokultūrinės paslaugas mažinant socialinę atskirtį bendruomenėse“ ir socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintoje Vaiko gerovės 2013–2018 metų programoje numatyta priemonė „Įgyvendinti vaikų dienos centrų programą“;
5. Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos skaitmeninė darbotvarkė“;
6. Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 metų programos antrojo tikslo trečiojo uždavinio „Skatinti skirtingų sektorių bendradarbiavimą kuriant inovacijas ir plėtoti inovacijas, turinčias didelį poveikį“ priemonės.
7. Prie programos horizontaliojo prioriteto „Kultūra“ tikslų ir uždavinių įgyvendinimo prisidės šios pagal Regioninės plėtros planą įgyvendinamos Kultūros ministerijos administruojamos priemonės, kurioms taikomas regionų

⁵ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymas dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės „Pagrindinės paslaugos ir kaimų atnaujinimas kaimo vietovėse“ veiklos srities „Parama investicijoms į kaimo kultūros ir gamtos paveldą, kraštovaizdį“ veiklos „Tradicinių amatų centrų plėtra“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo. Žiūrėti: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/059a42d0ee6911e4927fda1d051299fb>

projektų planavimo būdas (pagal Regioninės plėtros plano 1 tikslą „Užtikrinti tolygią ir tvarią regionų plėtrą“):

- įgyvendinti vietines ir regionines iniciatyvas, skirtas kultūros paveldo objektams sutvarkyti ir aktualizuoti (lėšų suma šiai priemonei įgyvendinti – 17,4 mln. eurų);
- optimizuoti ir modernizuoti kultūros įstaigų fizinę bei informacinę infrastruktūrą ir gerinti kultūros paslaugų prieinamumą (lėšų suma šiai priemonei įgyvendinti – 20,3 mln. eurų).

Taip pat vienas iš nacionalinių dokumentų, kuris yra svarbus ne tik Plungės rajono savivaldybei, bet ir kitoms šalies savivaldybėms –2012–2020 metų Regionų kultūros plėtros programa.

Programos paskirtis – nustatyti regionų kultūros plėtros prioritetines kryptis, sudaryti sąlygas kultūros prieinamumui ir sklaidai, didinant regionų patrauklumą vietos bendruomenėms, investuotojams, turizmui. Dokumente numatyti šie tikslai:

1. gerinti kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybę, prieinamumą regionuose, didinti jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams;
2. skatinti regionines kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą;
3. skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai.

Regioniniai dokumentai

Plungės rajono savivaldybė remiasi ne tik ES, nacionaliniais, bet ir regioniniais dokumentais. Plungės rajono savivaldybė yra priskiriama prie Telšių regiono, todėl Plungės rajono savivaldybei yra aktualus ir Telšių regiono plėtros planas 2014–2020 metams⁶. Šiame plane išskiriame du prioritetai:

1. 1 prioritetas – Viešųjų paslaugų kokybė ir bendruomenės aktyvumas;
2. 2 prioritetas – Sanglaudos ekonominis didėjimas, lyginant su šalimi.

Dalis prioritetų uždavinių yra glaudžiai susiję su kultūros puoselėjimu: siekiama užtikrinti kuo platesnį kultūros prieinamumą, ugdant žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime; skatinti bendruomenių ir nevyriausybinų organizacijų pilietinį aktyvumą ir savarankiškumą sprendžiant socialines, ekonomines problemas; didinti pagrindinių savivaldybių centrų konkurencingumą ir patrauklumą, skatinant ekonomikos augimą, kad taptų patraukliais investuoti; didinti turizmo paslaugų apimtį ir įvairovę, gerinant turizmo objektų pasiekiamumą, informacijos sklaidą, siekiant pritraukti daugiau turistų.

⁶ Telšių regiono plėtros tarybos 2013 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. 51/10S-75 patvirtintas Telšių regiono plėtros planas 2014–2020 metams. Žiūrėti: <http://www.lietuvosregionai.lt/wp-content/uploads/2012/12/Tel%C5%A1iu-RPP-2014-2020-metams-patvirt-2013-12-17.pdf>

Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 metų strateginiame plėtros plane⁷ numatyta Plungės rajono vizija iki 2025 metų, kurioje nurodyta, kad Plungės rajone:

- išplėtoti susisiekimo ir inžinerinė infrastruktūra, pritaikyta gyventojų ir rajono svečių poreikiams;
- kultūros ir sporto institucijų infrastruktūra, pramogų centrai sudaro visapusiškas sąlygas aktyviam ir pasyviai poilsiui;
- sukurta efektyvi švietimo sistema;
- bendruomenės, vietos savivaldos, švietimo institucijos ir verslo įmonės aktyviai bendradarbiauja, todėl rajone priimami sprendimai efektyvūs ir priimtini visiems;
- socialinį teisingumą, sveikatos apsaugą ir priežiūrą visoms gyventojų grupėms užtikrina socialinės paramos ir kvalifikuotų medicinos paslaugų tinklas;
- optimaliai vystoma pramonė, kuriama palanki verslo aplinka, skatinamas turizmo verslas;
- kaimiškose vietovėse vystomas žemės ūkis ir alternatyvūs verslai;
- gyventojai ir ūkio subjektai savo veikloje naudoja informacinių technologijų priemones;
- identifikuotas ir puoselėjamas turtingas istorinis, kultūrinis, gamtinis paveldas.

Šiame dokumente akcentuojamas kultūros išsaugojimas ir puoselėjimas, Plungės rajono savivaldybės tradicijų tęstinumas.

⁷ Plungės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. sausio 27 d. sprendimu Nr. T1-1 patvirtintas Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 metų strateginis plėtros planas. Žiūrėti: http://www.plunge.lt/plunge/m/m_files/wfiles/file597.pdf

2 Esamos Plungės rajono savivaldybės kultūros aplinkos analizė

2.1 Socialiniai išorės veiksniai, demografiniai rodikliai

Plungės rajonas užima 1105 km² teritoriją ir yra 34 savivaldybė pagal dydį šalyje. Jis ribojasi su Rietavo bei Telšių, Mažeikių, Skuodo, Kretingos ir Klaipėdos rajonų savivaldybėmis, yra suskirstytas į vienuolika seniūnijų.

Oficialiosios statistikos portalo duomenimis, Plungės rajono sav. 2008–2015 m. gyventojų skaičius sumažėjo nuo 43 386 iki 36 286, t. y. daugiau nei 16 proc.

3 lentelė. 2015 m. gyventojų skaičiaus rodikliai

	Gyventojų skaičius	Vaikų skaičius 1000-iui gyventojų	Jaunimo skaičius 1000-iui gyventojų	Pensinio amžiaus gyventojų skaičius 1000-iui gyventojų
Plungės r. sav.	36066	192.79	214.36	217.32
Mažeikių r. sav.	55 479	199.39	202.02	193.41
Telšių r. sav.	43 941	187.11	205.43	236.43
Rietavas sav.	8 097	187.6	234.9	218.97

Šaltinis: Lietuvos socialinio žemėlapiu duomenys

Remdamiesi naujausiais socialinio Telšių apskrities žemėlapiu⁸ duomenimis (žr. 3 lentelė), matome, jog Plungės r. sav. pateikia gerus demografinius rodiklius. Plungės r. sav. vaikų skaičius, tenkantis 1000-iui gyventojų, yra vienas didžiausių Lietuvoje – 192,8 vaiko; ji užima 12-ąją vietą iš 60 savivaldybių. Taip pat ir vienas geriausių rodiklių vertinant Telšių apskrities situaciją. Su dar geresniais rodikliais susiduriame, vertindami jaunimo rodiklį – 1000-iui gyventojų tenka 214,36 jaunimo atstovo. Šiuo rodikliu Plungės rajono sav. lenkia tik Rietavo sav. (Telšių apskritis), Pagėgių ir Šilalės rajono sav. Kitokią situaciją matome pensinio amžiaus gyventojų statistikoje. Plungės rajono sav. pensinio amžiaus gyventojų skaičius yra vidutinis: 1000-iui gyventojų tenka 217,32 pensinio amžiaus asmenų. Tiek Plungės, tiek Mažeikių rajonų savivaldybėse, pensinio amžiaus gyventojų skaičius 1000-iui gyventojų tenka didesnis nei jaunimo skaičius 1000-iui gyventojų.

4 lentelė. 2012–2015 m. nedarbo Telšių apskrityje pokytis

	Nedarbas 2012 m.	Nedarbas 2015 m.	Pokytis
Plungės r. sav.	11,4%	8 %	3,4%

⁸ <http://www.socialiniszemelapis.lt/>

	Nedarbas 2012 m.	Nedarbas 2015 m.	Pokytis
Mažeikių r. sav.	17,3%	12,3%	5 %
Telšių r. sav.	13,3%	8 %	5,3%
Rietavas sav.	11,5%	7,5%	4 %
Lietuva	11,7%	8,7%	3 %

Šaltinis: Sudaryta konsultanto remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis

Remiantis tuo pačiu oficialios statistikos portalo duomenimis ir vertinant visų apskrities teritorijų bedarbių skaičiaus mažėjimą 2012–2015 m. bedarbių sumažėjimas Plungėje yra vienas mažiausių.

Vertindami Plungės r. sav. (žr. 4 lentelė), matome, jog ji užima gana stiprią poziciją Telšių apskrityje mažo nedarbo lygio rodikliu. Šiuo metu demografinė situacija yra vertinama gerai, kadangi pensinio amžiaus žmonių skaičius (217,32 pensinio amžiaus žmonių 1000-iui gyventojų) savo nedaug lenkia jaunimą (214.36 jaunimo – 1000-iui gyventojų). Tačiau savivaldybės demografiniai rodikliai rodo daug mažesnę vaikų skaičių (192,79 vaikų – 1000-iui gyventojų). Tai įvertinę galime teigti, jog ateityje Plungės r. savivaldybėje gali atsirasti demografinis atitrūkimas tarp jaunimo ir pensinio amžiaus žmonių. Vertinant nedarbą – pokytis per trejus metus yra mažiausias visoje Telšių apskrityje, tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog 2012 m. nedarbo lygis Plungės r. sav. taip pat buvo mažiausias (Plungės r. sav. – 11,4 proc., Mažeikių r. sav. – 17,3 proc. Telšių r. sav. - 13,3 proc., Rietavo sav.- 11,5 proc.). Lyginant Plungės r. sav. su bendru Lietuvos nedarbo lygiu, Plungės rajono savivaldybės nedarbas tiek 2012 m., tiek 2015 m. buvo mažesnis (2012 m. Plungės r. sav. – 11,4 proc., Lietuvoje – 11,7 proc., 2015m. Plungės r. sav. - 8 proc., Lietuvoje - 8,7 proc.), kas parodo stiprią savivaldybės mažo nedarbo lygio poziciją Lietuvoje.

2.2 Gamtiniai ir teritoriniai veiksniai

2002 m. spalio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. IX-1154 Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane⁹ patvirtinta nusakomos valstybės, kaip socialinės, ekonominės ir ekologinės sistemos visuma, jos ateities gairės ir išskiriami prioritetai 2000–2020 m. laikotarpiui.

Pagal valstybės rekreacinių arealų rekursinio potencialo kategorijų suskirstymą yra išskiriamos trijų lygių kategorijos:

1. labai didelio ir didelio potencialo;
2. vidutinio potencialo;
3. gana mažo ir mažo potencialo rekreaciniai arealai.

⁹ Lietuvos Respublikos Seimas. Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano. Žiūrėti: http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=284951

Plungės rajono sav. patenka į labai didelio ir didelio potencialo Plungės–Telšių rekreacinį arealą. Šis arealas yra nacionalinės svarbos rekreacinės sistemos dalis. Šio rekreacinio arealo (Plungės–Telšių) skiriamosios plėtros gairės:

- Vertinant, jog Plungės–Telšių rekreacinis arealas yra nacionalinės svarbos, bus siekiama stiprinti svarbiausius nacionalinių ir regioninių parkų teritorijose esančius poilsio namus, sukuriant kempingų tinklą, plėtojant poilsį kaime bei pramogų paslaugas;
- Žemaitijos regione numatyta įrengti reprezentacinius valstybinių parkų žiedus;
- Šiaurės Vakarų - Klaipėda–Kretinga–Plungė–Telšiai–Mažeikiai–Šiauliai - pramoninių zonų kompleksas pagal svarbiausius veiksnių įvertinimus buvo rekomenduotas kaip turintis plėtros perspektyvas pramonėje ir versle;
- Smulkiojo verslo plėtros srityje nustatytas didelis Plungės rajono sav. gyventojų verslumo augimo potencialas;
- Plungės rajoną kerta pirmojo ir antrojo rango magistraliniai autokeliai, krašto autokeliai ir tarptautinė geležinkelio linija;
- Įvertinus rekreacinį žemėlapi¹⁰, matyti, jog Plungės r. sav. siūloma plėtoti kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centrą, galintį specializuotis pažintinio turizmo, poilsio gamtoje srityse.

Plungės r. sav. kerta svarbūs magistraliniai, krašto ir geležinkelio autokeliai, kas atneša į savivaldybę papildomą srautą žmonių ir pajamų.

Plungės r. sav., kaip patenkanti į Šiaurės Vakarų pramoninių zonų kompleksą, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane įvertinta kaip rekomenduotina zona pramonės ir verslo plėtrai, taip pat potenciali augti gyventojų verslumui. Šis įvertinimas parodo, jog Plungės r. sav. dar yra neišnaudojusi viso potencialo verslo ir pramonės plėtros srityse.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane savivaldybei siūloma plėtoti bei specializuotis pažintinio turizmo, poilsio gamtoje srityse, kuriuose savivaldybė galėtų išnaudoti savo verslumo, gamtos, rekreacinio arealo potencialą. Lietuvos Respublikos bendrasis planas nurodo planuojantis gerinti poilsio ir laisvalaikio zonų, parkų žiedų įrengimą, poilsio namų, kempingo įkūrimą, - tai skatins aktyvų žmonių laisvalaikį bei turistų skaičiaus pagausėjimą. Šie pagerinimai savivaldybei padės lengviau išnaudoti savo rekreacinio arealo potencialą.

2.3 Ekonominiai išorės veiksniai

Lietuvos Respublikos bendrajame plane Plungės r. sav. siūloma plėtoti kaip regioninės svarbos rekreacijos aptarnavimo centrą, galintį specializuotis pažintinio turizmo,

¹⁰ Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas. Žiūrėti:

http://www3.lrs.lt/pls/inter/dokpaieska.dok_priedas?p_id=19613

poilsio gamtoje srityse. Savivaldybė privalo užtikrinti, jog yra pasiruošusi aptarnauti turistus tiek apgyvendinimo ir maitinimo, tiek pramogų veiklose.

Aktualios ekonominės veiklos rūšys ir veikiančių ūkio subjektų kaita Plungės r. sav. 2012–2015 m.:

5 lentelė. 2012–2015m. veikiančių ūkio subjektų skaičius

Veiklos rūšis	Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2012 m.	Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2013 m.	Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2014 m.	Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2015 m.
Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	33	23	24	26
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	71	60	42	23
Kita aptarnavimo veikla	301	121	99	58

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis

Vertinant ūkio subjektų pokytį (žr. 5 lentelė) apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, meninėje, pramoginėje ir poilsio organizavimo srityse, ūkio subjektų skaičius po staigaus nukritimo išaugo tik apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje (12 proc.). Kituose sektoriuose ūkio subjektų skaičius stipriai sumažėjo (meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla - 32 proc., kita aptarnavimo veikla – 81 proc.).

Plungės rajono savivaldybė garsėja savo gamtiniais lankytiniais objektais – Platelių ežeru, Žemaitijos nacionaliniu parku. Šie objektai kasmet sulaukia vis daugiau gamtos, kaimo turizmo ir aktyvaus poilsio mėgėjų. Dėl potencialaus lankytojų išaugimo, kaip ir minėta anksčiau, savivaldybė turi pasistengti užtikrinti turistų aprūpinimą.

3 Plungės rajono savivaldybės kultūros būklės analizė

„Tauta, nepraradusi savo tradicijų, papročių, turinti glaudų ryšį su amžinai gyva savojo Medžio šaknimi, besiskleidžiančiais lapeliais bei žiedais ir gebanti regėti iš dvasios aukštybių Paukščius ant jo viršūnės, neturi rūpesčio dėl ateities. Sveikas medis visuomet duoda sveikus vaisius. Tokiai tautai nereikia didingų piramidžių, rūmų, bokštų. Tokiai tautai reikia dainų, šokių, maldos, švenčių“¹¹.

Plungės miestas ir rajonas yra unikalūs ir savitas Lietuvos kraštas, garsėjantis savo išskirtine istorija, išsaugotu materialiuoju ir nematerialiuoju paveldu, reikšmingais kultūros įvykiais, o svarbiausia – darbščiais bei kūrybingais žmonėmis. Plungės savitumą lemia tai, kad plungiškiai moka branginti ir didžiutis savo praeitimi ir realiai suvokia nūdieną bei turi aiškią ateities viziją.

Kaip nė vienas kitas, Plungės rajonas žymus savo literatūrinio ir sakralinio meno palikimu. Čia ryški Žemaitės, V. Mačernio, S. Čiurlionienės - Kymantaitės, Šatrijos Raganos ir kitų literatūros klasikų dvasia, kurstanti šiandieninių jaunųjų kūrėjų kūrybines ambicijas. Plungės rajonas išskirtinis ir savo unikaliomis XVIII a. medinėmis baroko bažnyčiomis Alsėdžiuose, Gintališkėje, Gegrėnuose, Beržote ir Plateliuose. Tik Plungės rajone yra net du Kristaus kančios keliai Žemaičių Kalvarijoje ir Beržore, o Didieji Žemaičių Kalvarijos atlydai, sutraukiantys dvasios atgaivos ieškančius iš viso pasaulio, tapo antrąja tikinčiųjų Jeruzale¹².

Palaikomi garbingos praeities istorijos dvasios ir didžiudamiesi netgi šiandieną visą Lietuvą stebinančiu kunigaikščio M. Oginskio dvaro ansambliu, plungiškiai tęsia senąsias kultūrinės tradicijas ir kuria naujas menines raiškas. Ištikus metus čia vyksta prasmingi istoriniai, sakraliniai, meniniai, literatūriniai ir naujovių paieškos projektai. Plungė jau senokai išsiskiria iš Lietuvos kultūrinio konteksto, puoselėdama savo pučiamųjų muzikos, teatro, chorinio meno, sceninio šokio, etninės kultūros bei klasikinio meno sklaidos projektų kūrimu. Todėl nenuostabu, kad būtent Plungėje savo muzikinę karjerą pradėjo įžymieji muzikai Stasys ir Juozas Domarkai, dainininkė Giedrė Kaukaitė, saksofonininkai Petras Vyšniauskas ir Danielius Praspaliauskis, kompozitorius Andrius Kulikauskas bei daugybė kitų iškilų Lietuvos menininkų.

3.1 Kultūros įstaigų tinklas, renginiai

Plungės rajono savivaldybėje veikia 7 biudžetinės kultūros įstaigos (žr. 6 lentelė):

¹¹ „Plungė – Lietuvos kultūros sostinė“. 2009, Plungė, p.1

¹² Žemaičių Kalvarijos Šventovė. Žiūrėti: www.zemaiciukalvarija.lt

6 lentelė. 2015 m. Plungės r. sav. veikiančių biudžetinių kultūros įstaigų sąrašas

Istaigos pavadinimas	Istaigų ir jų filialų skaičius 2015 m.	Kultūros ir meno darbuotojų skaičius 2015 m.
Plungės rajono savivaldybės kultūros centras	1 centras	29
Plungės rajono savivaldybės Kulių kultūros centras	1 centras + 2 skyriai	7
Plungės rajono savivaldybės Šateikių kultūros centras	1 centras + 2 skyriai	7
Plungės rajono savivaldybės Žemaičių Kalvarijos kultūros centras	1 centras + 3 skyriai	10
Plungės rajono savivaldybės Žlibinų kultūros centras	1 centras + 4 skyriai	9
Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka	1 centras + 4 skyriai (18 teritorinių padalinių)	36
Žemaičių dailės muziejus	1 muziejus + 1 skyrius	11

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės r. savivaldybės informacija

2004 m. gruodžio 28 d. Plungės rajono savivaldybės taryba patvirtino Plungės rajono kaimo kultūros centrų su filialais 2005 – 2008 metų steigimo programą. Įgyvendinus minėtą programą, šiuo metu Plungės rajono savivaldybėje veikia 5 kultūros centrai: Plungės rajono savivaldybės kultūros centras, Žemaičių Kalvarijos kultūros centras su skyriais Alsėdžiuose, Gintališkėje ir Plateliuose, Šateikių kultūros centras su filialais Aleksandrade ir Narvaišiuose, Kulių kultūros centras su filialais Stalgėnuose bei Nausodyje ir Žlibinų kultūros centras su filialais Kantaučiuose, Glaudžiuose, Grumbliuose ir Staneliuose. Kiekvienoje didesneje kaimo bendruomenėje po administracinį vienetą skirta vietos bendruomenės poreikiams tenkinti.

Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka turi 4 skyrius: Aptarnavimo, Vaikų literatūros, Metodinį–spaudinių komplektavimo, Informacijos ir mokymų centrą. Bibliotekai priklauso 18 padalinių: Plungės miesto, Aleksandrovo, Alsėdžių, Didvyčių, Gegrėnų, Glaudžių, Grumblių, Karklėnų, Kantaučių, Kulių, Narvaišių, Platelių, Stalgėnų, Stanelių, Šateikių, Varkalių, Žemaičių Kalvarijos, Žlibinų.

Plungės rajono savivaldybės pasididžiavimas yra Žemaičių dailės muziejus, turintis vieną skyrių – Bukantės memorialinį muziejų. Muziejus puoselėja žemaitiškas tradicijas, eksponuodamas XX a. profesionaliąją žemaičių dailę, XX a. žemaičių tautodailę, Plungės dvaro ir Oginskių istoriją. Muziejuje galima rasti ekspozicijų iš išeivijos dailininkų dovanotų darbų, tautodailės darbų kolekcijas, senojo liaudies meno (XIX a.) ikonografinę, istorinę ir etnografinę medžiagą apie Plungės krašto praeitį.

1 Pav. Žemaičių dailės muziejus. Mykolo Mikalojaus Severino Marko Oginskio dvaro ansamblis

Šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Reikšmingą vietą Plungės kultūriniame gyvenime užima nevyriausybinės organizacijos, kurios prisideda prie įvairių projektų ir iniciatyvų, pilietinių akcijų bei kultūrinių renginių įgyvendinimo. Prie Plungės viešosios bibliotekos veikia penkios nevyriausybinės organizacijos: draugija „Saulutė“, kuri leidžia kultūros savaitraštį „Žemaičių saulutė“, S. Daukanto bibliofilų klubas, literatų klubas „Vingirykštė“, keliautojų klubas „Terra incognita“, fotoklubas „Žybt“, Plungės kraštotyrininkų klubas „Pilaitė“, bibliotekos bičiulių klubas „Riešutmedis“. Svarbų vaidmenį atlieka 2002 m. prie muziejus įkurtas klubas „Oginskių dvaro bičiuliai“. Klubo tikslais tapo: Žemaičių dailės muziejaus veiklos rėmimas; dalyvavimas muziejaus rengiamuose projektuose; Oginskių dvaro paveldo populiarinimas; talkininkavimas tvarkant Oginskių dvaro parką; dvaro bei muziejaus atstovavimas vietos bei valstybinėse institucijose. Ši visuomeninė organizacija vienija kultūros paveldo mylėtojus, gyvenančius Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir Australijoje.

Plungiškių draugija – viena aktyviausiai Plungės rajone veikianti organizacija, kuri žymiai prisideda prie kultūrinės, švietėjiškos bei socialiai atsakingos bendruomenės kūrimo. Šios asociacijos nariai – kultūros tradicijų regione kūrimo ir puoselėjimo skatintojai, profesionaliosios kultūros sklaidos rėmėjai. Jų dėka savivaldybėje vyksta šalies lygmens festivaliai, remiami saviveikliniai meno kolektyvai, kurie garsina rajoną ir Lietuvą užsienyje. Ypatingo pasisekimo sulaukė ir tradiciniu, rimtosios muzikos mylėtojų laukiamu renginiu tapo tarptautinis Mykolo Oginskio festivalis. Asociacija rūpinasi istorinių, išliekamąją vertę turinčių monografijų leidyba.

Kultūrinės veiklas Plungės r. vykdo bei aktyviai dalyvauja regioninės kultūros procesuose asociacija „Plungės kraštas“, vienijanti 22 bendruomenes¹³.

Kultūros projektus kuria ir kaip partnerės prie kultūros veiklų aktyviai prisideda neformaliojo švietimo įstaigos¹⁴:

- Plungės Mykolo Oginskio meno mokykla;

¹³ Plungės rajono savivaldybės vietos veiklos grupė. Žiūrėti: www.plungesvvg.lt

¹⁴ Plungės rajono savivaldybės administracija. Kultūros įstaigos. Žiūrėti: <http://www.plunge.lt/go.php/445445>

- Platelių meno mokykla;
- Plungės r. Platelių universalus daugiafunkcis centras.

Plungės rajono savivaldybės gyventojai aktyviai dalyvauja savivaldybės kultūriname gyvenime, buriasi į bendrijas, dalyvauja kultūrinėje veikloje ir taip dalijasi tradicijomis. Nemažai pokyčių įvyko ir struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose mieste, miesteliuose ir kaimuose: toliau atnaujinama viešosios prieigos kompiuterių ir interneto infrastruktūra, gerinamos sąlygos kaimo gyventojams naudotis informacinės visuomenės technologijomis ir skaitmenine informacija, užtikrinant galimybes įgyti žinių ir kvalifikaciją, reikalingas prisitaikyti prie greitai kintančių gyvenimo ir darbo sąlygų. Nuolat siekiama įtvirtinti bibliotekas kaip tvarias bendruomenines institucijas, suteikiančias prieigą prie informacijos. Muziejai saugo svarbius istorinius ir tradicinius šaltinius, kurie padeda atvykstantiems turistams bei vietiniams gyventojams įsigilinti ir puoselėti krašto tradicijas. Savivaldybė taip pat skatina nuo pat mažumės dalyvauti krašto kultūrinėje veikloje, steigdama jauniems menininkams premijas. Ši iniciatyva sukuria tvirtus pagrindus tradicijų puoselėjimo įsisavinimui.

3.2 Tradiciniai renginiai ir iniciatyvos

Nuo seno Plungė garsėja muzikos, teatro ir šokio kultūros tradicijomis, liaudies menu. Plungės rajono savivaldybės kultūros centras – populiariausia bendruomenės susibūrimo vieta. Per vieną sezoną Kultūros centro organizuojamuose renginiuose apsilanko per 100 000 lankytojų. Kultūros centras, vykdydamas savo veiklą, tenkina visuomenės kultūrinius poreikius, puoselėja etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuria menines programas, plėtoja edukacinę, pramoginę veiklą, rūpinasi tautinių tradicijų išsaugojimu bei profesionalaus meno sklaida.

Plungės kultūros centras nuo 1996 m. organizuoja tarptautinį folkloro festivalį „Saulelė raudona“; kiekvienais metais rengiama Žemaitijos regiono jaunųjų menininkų kūrybos darbų paroda – konkursas „Stanislovas Riauba – Žemaitijos Andersenai“; kas antri metai rengiamas pučiamųjų orkestrų festivalis ir respublikinis Petro Vyšniausko saksofonininkų festivalis–konkursas; kas antrą pavasarį vyksta tarptautinis vaikų ir jaunimo teatrų festivalis – kūrybinė laboratorija „Mažoji Melpomenė“; kasmet organizuojamas jaunimo liaudies šokių festivalis „Kovo 11-osios vaikai“; vykdomas projektas, skirtas vaikų su negalia integravimui į bendrą su sveikais vaikais meninio ugdymo procesą „Mes esame vienodi, mes norime būti kartu“; kas antrą pavasarį rengiamos vaikų chorinės muzikos, sakralinės muzikos šventės ir daugybė kitų renginių.

Muzikos mėgėjai kasmet laukia tarptautinio Oginskio festivalio. Nuo 2006 m. rengiamas festivalis, kurio metu tradiciškai į M. Oginskio unikalią dvaro erdvę sukviečiami klasikinės muzikos atlikėjai bei gerbėjai ne tik iš Lietuvos, bet ir kaimyninių šalių – taip atiduodama pagarba kunigaikščių Oginskių giminės puoselėtai muzikinei kultūrai, jos palikimui.

Šiame festivalyje susiburia Lietuvos ir užsienio šalių klasikinės muzikos atlikėjai bei šios muzikos gerbėjai. Festivalio dienos – kupinos įkvepiančių pasirodymų bei muzikos: per trumpą laikotarpį – vos mėnesį – publika gėrisi muzikos legendų P.Čaikovskio, W. Lutosławskio, M. K. Čiurlionio, G. Holsto, W. A. Mozarto, J. S. Bacho, G. Verdi, D.

Šostakovičiaus, M. K. Oginskio ir kitų didžiųjų kompozitorių skambančia muzika, kurią atlieka iškilūs Lietuvos bei užsienio muzikai. Festivalio programos išskirtinumas – Žemaitijos krašto muzikos ir meno mokyklų jungtinis styginių orkestrų koncertas „Rudens akvarelė Čiurlioniui“.¹⁵ Tačiau festivalis neapsiriboja vien muzika, - į festivalio programą įtraukiamos ir kitos kultūrinės programos, tokios kaip Oginskių kultūrinį paveldą tyrinėjančios mokslinės konferencijos, knygų pristatymai, dailės parodos, susitikimai su Oginskių kultūros tradicijų puoselėtojais. Pagrindinis šio festivalio siekis – supažindinti visuomenę su muzikiniu, architektūriniu bei literatūriniu Oginskių palikimu, atskleisti iki šiol neišnaudotas kultūros paminklų galimybes, aktualizuoti muzikinį, kultūrinį ir istorinį dvarų paveldą.

2 Pav. Tarptautinis Mykolo Oginskio festivalis

Šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Plungės viešosios bibliotekos prioritetas – neformalusis suaugusiųjų švietimas, vykdomas jau nuo 1998 metų. Biblioteka organizuoja daugybę projektų, kūrybinių dirbtuvių, užsienio kalbų mokymų, sveiką gyvenimo būdą propaguojančių užsiėmimų, kompiuterinio raštingumo, informacijos paieškos bei komunikacijos internete. Plungėje puoselėjamos ir fotografijos meno tradicijos. Viešoji biblioteka kasmet rengia fotografijų parodą „Fotoalėja“ ir kas antrus metus - tarptautinę fotografijos parodą „Plungės fotobienalė“. Saugant ir puoselėjant žemaičių tarmę, kiekvienais metais rengiamas Plungės miesto ir rajono Žemaitiškų skaitymų konkursas, kuriame dalyvauja vaikai ir suaugusieji.

Plungės rajonas nuo seno garsėja kasmet organizuojama Užgavėnių švente Plateliuose. Neatsitiktinai 2008 metais Plateliai ir tradicinė Užgavėnių šventė nominuoti „Lietuvos turistų traukos vietoje - 2008: vietinis nematerialusis paveldas“ ir apdovanoti VII Europos turizmo forume Bordo mieste (Prancūzijoje). Plateliai Europai pristatyti kaip lankytojams visapusiškai patraukli vietovė, kuri apima išskirtinį įvaizdžio ir savybių rinkinį, puoselėjantį vietinių žmonių gyvenimo stilių, kultūrą, tradicijas, atitinkantį darnaus turizmo vystymui keliamus reikalavimus. Šimtamečių dvaro parko medžių apsuptyje išlikusiuose Platelių dvaro sodybos pastatuose šiandien plėtojamos turizmo paslaugos, pristatomas ir

¹⁵ Oficialus Mykolo Kleopo Oginskio internetinis puslapis www.mko.lt.

propaguojamas gausus tradicinės kultūros palikimas. Platelių dvaro sodyboje puoselėjamos veiklos - kultūros išsaugojimo ir perdavimo židinys šiame Žemaitijos regione. Buvusiame dvaro svirne įrengtos gamtos, Platelių krašto istorijos - etnografijos, senovės - ir Platelių dvaro ekspozicijos, atnaujinta parodoms ir seminarams skirta salė. Buvusiose dvaro arklidėse įsikūrė pirmoji Lietuvoje ekspozicija, skirta tradicinei Žemaitijos etnografiniai šventei - Užgavėnėms.

Toliau pateiktose nuotraukose – Užgavėnių Plungėje ir Plateliuose akimirkos.

3 Pav. Užgavėnių akimirkos Plungėje

Šaltinis: Plungės kultūros centro (kairėje) bei Žemaitijos nacionalinio parko (dešinėje) nuotraukos

Plungės rajone išskirtinę vietą užima sakralinio meno ir sakralinių vertybių pristatymas. Be tradicinių sakralinio meno renginių, Plungė garsėja didžiais Žemaičių Kalvarijos atlaidais, kasmet sukviečiančiais tūkstančius tikinčiųjų į šią unikalią Žemaičių Kalvarijos šventovę.

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai yra didžiulė šventė, kiekvienais metais liepos mėnesio 1–12 dienomis į Žemaičių Kalvarijos miestelį pritraukianti tūkstančius tikinčiųjų. Atlaidų metu kiekviena diena yra kupina religinio pobūdžio įvykių bei tradicijų, kiekvieną Atlaidų dieną pagrindinėms 12 valandos šv. Mišioms vadovauja vis kitas Lietuvos vyskupas.

Toliau pateiktos nuotraukos iš Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų.

4 Pav. Kasmetinių Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų akimirka

Šaltinis: Plungės rajono ir Rietavo krašto laikraščio (kairėje) bei Plungės turizmo informacijos centro (dešinėje) nuotraukos

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai švenčiami dar nuo 17 amžiaus ir yra viena svarbiausių tikinčiųjų tradicijų Lietuvoje.

Joninės yra dar viena tradicinė šventė Žemaitijos krašte. Jau nuo senų laikų Plateliai išsiskyrė Joninių tradicijų puoselėjimu, taigi tai - viena iš populiariausių vietų, kurias renkasi tradicines Jonines mėgstantys Plungės rajono gyventojai bei lankytojai kasmetiniam šios šventės paminėjimui. Plungės rajone rengiamos Joninės pasižymi papročių gausa – šventėje dainuojama, šokama, pievose ieškoma įvairių žolelių bei buriamasi iš žolynų; šventės metu šventa aukuro ugnimi uždegama stebulė bei laužas, miške ieškoma paparčio žiedo, plukdomi vainikėliai. Ir tai tik dalis visų veiklų, kuriomis kasmet Plungės rajone atšvenčiamos Joninės.

Toliau pateiktos nuotraukos iš Plungės rajone rengiamų Joninių.

5 Pav. Joninių šventė Plungės rajone

Šaltinis: Plungės rajono ir Rietavo krašto laikraščio (kairėje) bei Plungės turizmo informacijos centro (dešinėje) nuotraukos

Plungės rajone rengiamos Joninių šventės pritraukia ne tik šią šventę itin vertinančius žemaičius, bet ir lankytojus iš visos Lietuvos.

Plungės rajono savivaldybė pasižymi didele organizuojamų renginių įvairove – rengia ne tik įvairius kultūrinius, bet ir sporto renginius. Jau tradicija tapęs Platelių plaukimo maratonas organizuojamas nuo 1982 m. Šis renginys jau daugelį metų ne tik populiarina plaukimo sportą, bet ir suburia visus plaukimo mėgėjus ir kasmet sukuria įsimintiną vandens sporto šventę. Renginys visada vyksta liepos paskutinį šeštadienį Platelių ežere. Tai tarptautinis plaukimo maratonas, kuriame gali dalyvauti tiek Lietuvos, tiek užsienio šalių plaukimo mėgėjai.

Toliau pateiktos nuotraukos iš kasmetinio Platelių plaukimo maratono.

6 Pav. Plaukimo maratonas Platelių ežere

Šaltinis: oficialus Platelių jachtklubo internetinis puslapis bei vs-foto.lt.

Aprašyti tradiciniai renginiai yra tik dalis visų renginių, vykstančių Plungės rajone. Savivaldybėje gausu kultūros, vykstantys renginiai pasižymi įvairove ir neabejotinu unikalumu, užtikrinančiu vietos bendruomenių bei Plungės rajono lankytojų susidomėjimą ir įsitraukimą į kultūrinį gyvenimą.

3.3 Kultūros finansavimas

Regionų kultūros plėtros programoje¹⁶ teigiama, kad Lietuvoje „kultūros įstaigų ir kultūrinę veiklą vykdančių kitų darinių tinklas tankus, materialinė bazė palyginti nemoderni, jai išlaikyti skiriama apie 70 proc. visų kultūrai skiriamų lėšų. Būtina nustatyti kultūros įstaigų tinklo kriterijus, siekiant išvengti dubliavimosi, tiksliau apibrėžti kultūros įstaigų funkcijas, efektyviau naudoti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas“.

Šiuo metu kultūros įstaigų modernizavimui ir renovavimui pagal 3 programas valstybė savo biudžeto lėšas skiria: „Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 m. programa“, „Lietuvos bibliotekų modernizavimo 2003–2013 m. programa“ ir „Muziejų modernizavimo 2007–2015 m. programa“. Pagal jas pasiekti rezultatai: sutvarkyti 3 kultūros centrai, 28 bibliotekos.

Plungės r. sav. kultūros įstaigų, gaunančių biudžetinį finansavimą, paskutiniųjų metų finansinių ataskaitų duomenys:

¹⁶ Regionų kultūros plėtros programa 2011-2020 metams. Žiūrėti: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=409806&p_query=&p_tr2=2

7 lentelė. Plungės r. sav. veikiančių biudžetinių kultūros įstaigų finansiniai duomenys, 2015 m.

	Gauta lėšų iš viso, Eur (visas įstaigos biudžetas)	Steigėjo asignavimai, Eur / proc. nuo viso įstaigos biudžeto	Gauta lėšų, Eur (spec. projektų ir kitos lėšos)
Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka	455 910	401 209/ 88	54 701
Plungės rajono savivaldybės kultūros centras	490 033	386 463/ 79	103 570
Plungės rajono savivaldybės Kulių kultūros centras	49 878,61	491 79,69/ 98	698,92
Plungės rajono savivaldybės Šateikių kultūros centras	55 762	53 231/ 95	2531
Plungės rajono savivaldybės Žemaičių Kalvarijos kultūros centras	78 876,72	77 305,86/ 98	3877,00
Plungės rajono savivaldybės Žlibinų kultūros centras	72 100,43	69 567,32/ 96	2533,11
Žemaičių dailės muziejus	2 043 274,27	389 230,08/ 19	1 654 044,19

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės r. savivaldybės 2015m. finansinių ataskaitų duomenimis

Aukščiau esančioje lentelėje (žr. 7 lentelė) matyti, jog visos biudžetinės įstaigos, išskyrus Žemaičių dailės muziejų, finansavimą gauna iš savo steigėjų asignavimų. Šie duomenys parodo, jog visi kultūros centrai bei Viešoji biblioteka turi neišnaudotą potencialą augti ir lėšas biudžetui prisitraukti iš išorinių šaltinių. Taip kultūros biudžetinės įstaigos galėtų pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, kiekybę ir įvairovę.

Didžioji biudžetinėms įstaigoms skiriamų lėšų dalis yra skirta darbuotojų atlyginimams ir įstaigoms išlaikyti. Be to, veiklai lėšų praktiškai neskiriama. Norėdamos plėtoti veiklas, įstaigos turi teikti projektus, taip pat ir Plungės rajono savivaldybei. Skiriant metinį biudžetą, jo dydį taip pat lemia darbuotojų skaičius ir infrastruktūros išlaikymo kaštai, o ne įstaigos teikiamų paslaugų apimtys ir kokybė.

Plungės rajono savivaldybė parengė 2015–2017 m. strateginį veiklos planą¹⁷, kurio vienas iš tikslų - „ugdyti išsilavinusią ir kultūrą puoselejančią bendruomenę socialiai saugioje aplinkoje“. Šiam tikslui priskiriama 06 programa, kurios kultūros tikslai:

- propaguoti mėgėjų meną, organizuoti bendruomenės narių laisvalaikį, rūpintis vaikų ir jaunimo užimtumu ir meniniu ugdymu, plėtoti tarptautinį kultūrinį bendravimą, profesionalaus meno sklaidą;
- gerinti bibliotekų materialinę bazę, siekiant, kad Viešoji biblioteka ir teritoriniai padaliniai taptų patraukliais bendruomenės informacijos resursų ir paslaugų centrais, tenkinančiais rajono gyventojų informacinius, kultūros ir švietimo poreikius;

¹⁷ Plungės rajono savivaldybės 2015-2017 m. strateginis veiklos planas. Žiūrėti: <http://www.plunge.lt/go.php/lit/2015-2017-metu-strateginis-veiklos-planas/2>

- užtikrinti sąlygas tinkamam muziejaus funkcionavimui;
- skatinti meno plėtrą bei meninę saviraišką.

Iš viso šiai programai buvo gautas 1 788 229,26 Eur finansavimas. Finansavimas buvo gautas iš šių šaltinių:

8 lentelė. 06 programos gautų lėšų šaltiniai

Finansavimo šaltinis	Finansavimo suma, Eur
Savivaldybės biudžeto lėšos	1 575 764
Specialiosios programos lėšos	51 842
Europos Sąjungos paramos lėšos	1158
Valstybės biudžeto lėšos	138 438,36
Kitos lėšos	21 026,42

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės r. sav. 06 programos finansine ataskaita

Iš duomenų matyti (žr. 8 lentelė), jog beveik visas programos finansavimas buvo gautas iš Savivaldybės biudžeto ir tik labai maža dalis - iš kitų šaltinių, tokių kaip Europos Sąjungos parama. Tai dar kartą parodo, jog Savivaldybė labai didelę dalį lėšų gauna iš savo ir valstybės biudžetų ir turėtų stengtis lėšas prisitraukti iš kitų šaltinių, kas padėtų pagerinti kultūrinės srities rezultatus.

3.4. Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų žmogiškieji ištekliai

Vieni iš pagrindinių veiksnių, lemiančių Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų darbo efektyvumą ir teikiamų paslaugų kokybę, yra kultūros įstaigų žmogiškieji ištekliai. Šioje dalyje analizuojant kultūros įstaigų žmogiškųjų išteklių efektyvumą (t. y. darbingumą, darbo efektyvumą, konkurencingumą bei kt.) apžvelgiami šie rodikliai: darbuotojų bendras skaičius kultūros įstaigose, darbuotojų etatų skaičius, darbuotojų išsilavinimas, kvalifikaciją kėlusiu darbuotojų skaičius bei darbuotojų vidutinis atlyginimas.

9 lentelė. Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų darbuotojų skaičius pagal įstaigas

Įstaiga		2013 m.	2014 m.	2015 m.
Kultūros centrai	Darbuotojų skaičius	87	91	91
Viešoji biblioteka	Darbuotojų skaičius	45	45	44
Muziejus	Darbuotojų skaičius	88	81	92

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis kultūros įstaigų duomenimis

2015 m. Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigose dirbo 227 darbuotojai. 2013–2015 m. laikotarpiu darbuotojų skaičius kito nežymiai.

Kultūros centrai. Iš viso Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose (Plungės rajono savivaldybės kultūros centre; Plungės rajono savivaldybės Kulių kultūros centre; Plungės rajono savivaldybės Šateikių kultūros centre; Plungės rajono savivaldybės Žemaičių Kalvarijos kultūros centre; Plungės rajono savivaldybės Žlibinų kultūros centre) 2015 m. dirbo 91 darbuotojas. Bendras kultūros centrų darbuotojų skaičius, palyginti su 2013

m. duomenimis, pakito nežymiai, t.y. padidėjo 4 darbuotojais. Lyginant 2014 m. ir 2015 m., – darbuotojų skaičius nepasikeitė.

10 lentelė. Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų ir jų skyrių žmogiškieji ištekliai

Įstaiga		2013 m.	2014 m.	2015 m.
Plungės rajono savivaldybės kultūros centras	Darbuotojų skaičius	40	39	41
Plungės rajono savivaldybės Kulių kultūros centras	Darbuotojų skaičius	11	11	11
Plungės rajono savivaldybės Šateikių kultūros centras	Darbuotojų skaičius	11	10	11
Plungės rajono savivaldybės Žemaičių Kalvarijos kultūros centras	Darbuotojų skaičius	11	14	13
Plungės rajono savivaldybės Žlibinų kultūros centras	Darbuotojų skaičius	12	14	15

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis kultūros įstaigų duomenimis

Analizuojant kiekvieno kultūros centro darbuotojų skaičiaus kaitą, nustatyta, jog darbuotojų pokytis, palyginti 2013–2015 m., yra minimalus, mažėja daugiausiai 2 darbuotojais, o didėja 2–3 darbuotojais. Remiantis šia informacija, galima daryti prielaidą, kad Plungės kultūros centruose darbuotojų skaičius yra stabilus.

Kultūros centro darbuotojų išsilavinimas yra vienas iš svarbiausių kriterijų vertinant įstaigos žmogiškuosius išteklius. 2015 m. kultūros ir meno darbuotojai sudarė 68 proc. visų kultūros centrų darbuotojų. 2015 m. 36 kultūros ir meno darbuotojai turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą (sudaro 39 proc. visų Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų darbuotojų), 11 kultūros ir meno darbuotojų turėjo aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą (sudaro 12 proc. visų Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų darbuotojų), 9 kultūros ir meno darbuotojai turėjo aukštesnįjį išsilavinimą (sudaro 9–10 proc. visų Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų darbuotojų), 3 kultūros ir meno darbuotojai turėjo specialųjį vidurinį išsilavinimą (sudaro 3 proc. visų Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų darbuotojų), 5 kultūros ir meno darbuotojai turėjo vidurinį išsilavinimą (sudaro 5 proc. visų Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų darbuotojų).

2015 m. 37 proc. kultūros ir meno darbuotojai tobulino kvalifikaciją arba persikvalifikavo. Iš jų – 30 proc. darbuotojų tobulino turimą kvalifikaciją, 7 proc. darbuotojų persikvalifikavo.

2015 m. kultūros centruose buvo 61,75 etato. Iš jų 67 proc. (41,75 etato) sudarė kultūros ir meno darbuotojų darbuotojai bei 33 proc. (20 etatų) - kiti kultūros centrų darbuotojai.

Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka. Iš viso Plungės rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje 2015 m. dirbo 44 darbuotojai. Bendras viešosios bibliotekos darbuotojų skaičius 2015 m., palyginti su 2013 m. ir 2014 m., sumažėjo 1 darbuotoju.

Muziejai. Plungės rajono savivaldybei priklauso Žemaičių dailės muziejus (įskaitant jam priklausančius padalinius - Žemaitės memorialinį muziejų Bukantėje, V.

Mačenio muziejus Žemaičių Kalvarijoje ir Kulių apylinkės muziejų)¹⁸, kuriame 2015 m. dirbo 92 darbuotojai, 2014 m. dirbo 81 darbuotojas, 2013 m. dirbo 88 darbuotojai.

Žemiau esančioje lentelėje (žr. 11 lentelė) pateikiami Plungės r. sav. dirbančiųjų meno, pramogų ir poilsio organizavimo veiklose vidutiniai atlyginimai:

11 lentelė. Vidutinis darbo užmokestis asmenų, dirbančių meno, pramogų ir poilsio organizavimo veiklose 2012–2014 m., Eur

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Plungės r. sav.	425,2	435,0	483,9
Lietuva	473,8	498,7	536,0

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis

Plungės r. sav. darbo užmokesčio vidurkis yra mažesnis nei bendras šalies vidurkis asmenų, dirbančių meno, pramogų ir poilsio organizavimo veiklos įstaigose. Lietuvoje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2014 m. buvo 536 Eur, Plungės r. sav. – 483,9 Eur. Atsižvelgiant į tai, kad Plungės r. sav. vidutinė alga yra reikšmingai mažesnė už Lietuvos bendrą vidurkį, Savivaldybė turėtų įvertinti galimus pasikeitimus.

3.5 Muziejų veikla

Plungės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga Žemaičių dailės muziejus įsteigtas 1994 m. liepos 16 d. Muziejaus veiklos pagrindinis tikslas – išsaugoti ateinančioms kartoms tautos kultūrai unikalų XIX a. architektūros paminklą – kunigaikščio Mykolo Oginskio dvaro kompleksą, sugrąžinti į tėvynę iševijoje kūrusių žemaičių dailės kūrinius, kitas istorijos ir meno kolekcijas, kaupti, saugoti, eksponuoti Žemaitijos regiono dailės ir Plungės krašto materialines ir dvasines kultūros vertybes, tirti krašto praeitį, rūpintis žemaičių kalbos, papročių, tradicijų išsaugojimu bei puoselėjimu.

Įgyvendindamas šį tikslą, muziejus vykdo šias funkcijas:

- įsigyja, tiria ir sistemina muziejinę meninę, istorinę ir kultūrinę vertę turinčius eksponatus, formuoja muziejaus rinkinius, atspindinčius Žemaitijos regiono ir Plungės krašto dailės, istorijos ir kultūros paveldą;
- užtikrina sukauptų muziejinių vertybių apskaitą, tinkamas saugojimo sąlygas ir apsaugą, jų konservavimą ir restauravimą;
- sudaro sąlygas muziejuje saugomų muziejinių vertybių viešam naudojimui: rengia nuolatines ir laikinas ekspozicijas, publikuoja tyrimų rezultatus, rengia parodas bei kitus renginius (minėjimus, koncertus, susitikimus, pristatymus ir kt.) muziejuje, Lietuvoje ir užsienyje;
- kaupia informaciją apie muziejines vertybes, atspindinčias Plungės krašto ir Žemaitijos regiono daile, istoriją ir kultūrą, bei informaciją, esančią kituose Lietuvos ir užsienio muziejuose, įstaigose bei privačiuose rinkiniuose;
- kartu su švietimo įstaigomis rengia ir vykdo muziejines edukacines programas;

¹⁸ Žemaičių dailės muziejaus finansinių ataskaitų duomenis

- prisideda prie darbuotojų, dirbančių su atitinkamos rūšies muziejuose esančiais rinkiniais, tobulinimosi programų rengimo ir vykdymo;
- rengia, leidžia ir platina su muziejaus veikla susijusius leidinius, pateikia su ja susijusią informaciją elektroninėse laikmenose;
- virtualiomis ekspozicijomis, parodomis pristato muziejų interneto svetainėse;
- rūpinasi kunigaikščio Mykolo Oginskio dvaro komplekso išsaugojimu bei pritaikymu kultūrinėms reikmėms;
- prižiūri ir tvarko Mykolo Oginskio dvaro parką, Bukantės dvaro sodybą bei statinius;
- inicijuoja ir dalyvauja bendrose muziejų programose;
- atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Muziejų plėtros strateginėse kryptyse 2015–2020 metams nurodyta strateginė kryptis - „kurti muziejuose istorinę savimonę formuojančias, visuomenę pažinimo procese dalyvauti skatinančias bei krašto istoriją ir paveldą reprezentuojančias šiuolaikines ekspozicijas“. Šios strateginės krypties gairėse pabrėžiama, jog „šiuolaikinio muziejaus veikla siejama su kultūros, švietimo, informacijos sklaidimo funkcijomis. Šios nuostatos spartesnį įgyvendinimą lemia ir nuolat besikeičianti visuomenė, kuri muziejams kelia vis didesnius reikalavimus, tikėdamasi šiuolaikiškų parodų ir ekspozicijų, mokymo ir mokymosi aplinkos sukūrimo, aktyvios veiklos, įdomių edukacinių programų bei kitokios komunikacinės strategijos naudojimo, pristatant saugomas kultūros vertybes. Tačiau daugelis Lietuvos muziejų yra orientuoti į saugojimą ir kaupimą, todėl neretai susiduria su dideliais sunkumais atliepiant šiuos visuomenės poreikius.“

12 lentelė. Plungės r. sav. muziejų veikla 2015 m.

	Saugomų eksponatų skaičius muziejuose, tūkst.	Per metus eksponuota meno vertybių muziejuose, tūkst.	Eksponuota Plungės r. sav. muziejuose, palyginti su visu saugomų eksponatų skaičiumi	Edukacinių užsiėmimų temų skaičius muziejuose	Edukacinių užsiėmimų skaičius muziejuose	Edukacinių užsiėmimų dalyvių skaičius muziejuose, tūkst.
Žemaičių dailės muziejus	11,8	7,6	100 %	14	105	2,8

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Lietuvos muziejų statistikos duomenimis

Žemaičių dailės muziejus¹⁹ išsiskiria tuo, jog 2015 m. eksponavo 970 kūrinių iš savo šaltinių ir net 770 eksponatų skolinosi. Tiek Plungės r. sav. gyventojams, tiek miesto svečiams norima parodyti Lietuvos dailės muziejų fondų ir privačių kolekcijų vertingiausias dailės parodas. Žemaičių dailės muziejus neapsiriboja vien tik muziejine ar edukacine veikla

¹⁹ Lietuvos muziejai. Statistika. Žiūrėti: <http://www.muziejai.lt/Statistika.lt.asp>

– taip pat vyksta mokslinė veikla, kultūrinės veiklos programos. Iš viso visų savivaldybių muziejuose surengta 8 360 edukacinių užsiėmimų, iš kurių 105 surengė Žemaičių dailės muziejus. Šiuose edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 2 767 dalyviai. Muziejaus darbuotojai renka, saugo ir eksponuoja po visą pasaulį pasklidusių žemaičių dailininkų kūrybą, supažindina lankytojus su Žemaitijos dailės istorija nuo seniausių iki dabartinių laikų, pateikia plačią šiuolaikinės žemaičių dailės panoramą, rengia ekspozicijas, pasakojančias apie Plungės kraštą ir jo istoriją, kunigaikščius Oginskius ir jų nuopelnus žemaičiams.

Žemaičių dailės muziejus yra puikus pavyzdys, nes vadovaujasi Muziejų plėtros strateginėmis kryptimis, sudarytomis 2015–2020 metams. Muziejus stengiasi eksponuoti tiek savo, tiek kitų šaltinių eksponatus ir taip užtikrinti jų rotaciją ir strateginį panaudojimą. Žemaičių dailės muziejus turi padalinius: Žemaitės memorialinį muziejų Bukantėje ir Kulių apylinkės muziejų.

Muziejaus veiklos pagrindinis tikslas - išsaugoti ateinančioms kartoms tautos kultūrai unikalų XIX a. architektūros paminklą – kunigaikščio M. Oginskio dvaro kompleksą; sugrąžinti į tėvynę išėmimo kūrinių žemaičių dailės kūrinius, kitas istorijos ir meno kolekcijas; kaupti, saugoti, eksponuoti Žemaitijos regiono dailės ir Plungės krašto materialines ir dvasines vertybes; tirti Plungės rajono ir Žemaitijos krašto praeitį.

Plungės rajone yra beveik 20 įvairių galerijų / ekspozicijų²⁰. Žemiau pateiktos dalies galerijų / ekspozicijų veiklos apžvalgos.

Poeto V. Mačernio ekspozicija. Ekspozicija priklauso Žemaičių dailės muziejui bei yra įrengta naujai renovuotame informaciniame centre Žemaičių Kalvarijoje (Alsėdžių g. 4). Visa ekspozicija susijusi su poetu V. Mačerniu, jo kūryba. Eksponuojamos V. Mačernio poezijos knygos, nuotraukos, dokumentai, asmeniniai poeto daiktai. Konstantino Bružo iniciatyva buvo sukurtas Septynių vizijų (akmenų, plokščių) takas. Jos išmėtytos visame Šarnelės kaime, tose vietose, kurios buvo svarbios poeto gyvenime.

7 Pav. Poeto V. Mačernio ekspozicija (muziejus)

Šaltinis: oficialus Vytauto Mačernio muziejaus internetinis puslapis (<http://macernio.landyne.lt/muziejus>)

Kraštotyrininko K. Bružo „Žalioji trobelė“. Čia sukaupta gausi informacija apie Žemaičių Kalvarijos kultūrinę praeitį. Atskirame, taip pat žaliame pastatėlyje, saugoma originali Medinė knyga apie Žemaičių Kalvarijos ir jos apylinkių praeitį.

²⁰ Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 m. strateginis plėtros planas

8 Pav. Kraštotyrininko K. Bružo „Žalioji trobelė“

Šaltinis: VĮ Telšių miškų urėdijos parengtas straipsnis pavadinimu „Kraštotyrininkas Konstantinas Bružas“

Šaltojo karo ekspozicija (muziejus). Tai vienintelė Europoje ekspozicija, įrengta viename pirmųjų Sovietų Sąjungos buvusiam požeminiame balistinių raketų šachtiniame paleidimo komplekse.

9 Pav. Šaltojo karo muziejus

Šaltinis: turistinis internetinis puslapis (<http://www.turistopasaulis.lt/>)

Platelių dvaro svirnas. Svirne įrengtos Platelių dvaro istorijos, senųjų Platelių, Pilies salos praeities, šio žemaičių krašto etnografijos ekspozicijos, naujai įrengta moderni gamtos ekspozicija, yra nuolat keičiamų parodų salė.

Platelių dvaro arklidės. Arklidėse įsikūrusi Užgavėnių ekspozicija. Tai pirmasis Užgavėnių muziejus Lietuvoje, kuriame pristatoma garsi Žemaitijoje tradicinė Užgavėnių šventė, daugiau negu 250 įvairių Užgavėnių kaukių.

Platelių dvaro rūsys. Čia įsikūrusiame Tradicinių amatų centre kuria amatininkai, besirūpinantys tradicinių produktų gamyba ir plėtra. Centre teikiantys tradicinių amatų mokymo (drožybos, kryždirbystės, audimo, pynimo, tradicinio kulinarinio paveldo, žvakių liejimo, vilnų verpimo), tradicinių švenčių (tradicinių renginių, folkloro atlikimo) organizavimo, konsultavimo ir kitos paslaugos.

10 Pav. Platelių dvaro svirnas

Šaltinis: Žemaitijos paveldo internetinis puslapis (<http://www.zemaitijospaveldas.eu/lt>)

11 Pav. Platelių dvaro rūsys

Šaltinis: R. Lukaševičiaus nuotrauka (kairėje), R. Augustinės nuotrauka (dešinėje)

R. ir J. Jonušų tautodailės ir etnografijos ekspozicija. Čia sukaupta gausi ir įvairi pačių šeimininkų bei kitų apylinkių meistrų medžio drožinių, paveikslų, geležinių kryžių kolekcija. Ekspozicijoje galima pamatyti ir garsaus Žemaitijos tautodailininko, medžio drožėjo Stanislovo Riaubos skulptūrų. Klėtelėje įrengta senovės daiktų ekspozicija. Nuolatos dalyvaujama tradiciniuose renginiuose, veikla susijusi su Platelių dvaro svirnu.

12 Pav. R. ir J. Jonušų tautodailės ir etnografijos ekspozicija

Šaltinis: internetinis puslapis apie Liaudies menininkus Jonušus (http://samogitia.mch.mii.lt/LANKYTINOS_VIETOS/jonusaiPL.lt.htm)

L. Černiausko privati meno galerija–kūrybinės dirbtuvės. Netoli Babrungo ištakų 1816 m. Platelių dvaro savininkai grafai Šuazeliai iš akmenų pastatė vandens malūną. 1989 m. malūną įsigijo menininkas L. Černiauskas, kuris suremontavo pastatą ir jame įrengė meno galeriją–kūrybines dirbtuves. Veikla orientuojama į kaimo turizmą, tačiau rengiami ir įvairūs menininkų plenerai.

13 Pav. L. Černiausko privati meno galerija–kūrybinės dirbtuvės

Šaltinis: Žemaitijos nacionalinio parko internetinis puslapis (<http://www.zemaitijosnp.lt/>)

Tautodailininko K. Striaupos klėtelė. Klėtelėje eksponuojami K. Striaupos drožiniai. Tautodailininkas drožia šventuosius, Kristaus gyvenimo ir mirties scenas, Užgavėnių kaukes, skulptūras, vaizduojančias kaimo gyvenimą. Nuolatos dalyvaujama tradiciniuose renginiuose, veikla susijusi su Platelių dvaro svirnu.

14 Pav. Tautodailininko K. Striaupos klėtelė

Šaltinis: Žemaitijos nacionalinio parko internetinis puslapis (<http://www.zemaitijosnp.lt/>)

Kulių apylinkės ekspozicija. Čia eksponuojama kraštotyrinė–archeologinė Kulių apylinkių medžiaga.

Plungės žydų ekspozicija. Gausybė apie žydus ir jų gyvenimą Plungėje pasakojančių eksponatų įkurdinti šviesaus atminimo J. Bunkos ir jo žmonos Dalios dabar jau tuščiam bute, esančiame V. Mačernio gatvėje, Plungėje.

15 Pav. Plungės žydų ekspozicija

Šaltinis: Žemaitijos paveldo internetinis puslapis (<http://www.zemaitijospaveldas.eu/lt>)

Aleksandravo mokyklos ir krašto istorijos ekspozicija. Ekspozicijos rinkinį sudaro archyvinė medžiaga, etnografiniai daiktai, istoriniai daiktai, spaudiniai, bonistika, numizmatika, fotografijos, kurie pasakoja apie Aleksandravo mokyklos istoriją. Vykdoma kultūrinė, šviečiamoji veikla – veikia kraštotyros būrelis, dalyvaujama kraštotyrynėse konferencijose, bendradarbiaujama su Salantų regioniniu parku, rengiami įvairūs susitikimai.

Nausodžio kraštotyros ekspozicija. Čia kaupiami bonistikos, numizmatikos, etnografijos ir archeologijos eksponatai. Ekspozicija supažindina su Nausodžio krašto archeologija ir etnografija. Kultūrinė, šviečiamoji veikla vykdoma organizuojant įvairius renginius krašto istorijai pažinti. Kasmet mokslo metų pabaigoje vyksta mokinių inscenizuojamas kryžiuočių ir žemaičių mūšis ant Varkalių piliakalnio.

A. Jucio vidurinės mokyklos istorijos ekspozicija. Ekspozicijos, turinčios išliekamąją vertę, rinkinyje kaupiama archyvinė medžiaga, nuotraukos, spaudiniai, istoriniai bei etnografiniai eksponatai. Supažindinama su mokyklos istorija, Plungės miesto švietimo istorija, akademiko A. Jucio gyvenimu bei veikla. Čia taip pat rodoma simbolinių raktų kolekcija bei mokinių surinktos kolekcijos. Vyksta kultūrinė, šviečiamoji veikla: mokykloje rengiamos kraštotyryninkų konferencijos, poezijos šventės, rašytojų jubiliejų minėjimai, susitikimai su rašytojais.

Žlibinų mokyklos istorijos ir kraštotyros ekspozicija „Sandūra“. Ekspozicijos rinkinį sudaro mokyklos archyvas, nuotraukos, spaudiniai, etnografiniai bei istoriniai daiktai. Supažindinama su mokyklos bei Žlibinų kaimo istorija. Vyksta kultūrinė, šviečiamoji veikla: susitikimai su menininkais, buvusiais mokyklos auklėtiniais, Žlibinų senaisiais gyventojais, rengiamos kraštotyrynės konferencijos, viktorinos moksleiviams.

Žemaičių Kalvarijos mokyklos ir miestelio istorijos ekspozicija. Čia kaupiama archyvinė medžiaga, spaudiniai, fotografijos ir etnografiniai daiktai. Ekspozicijoje – žymūs krašto žmonės (V. Mačernis, M. Valančius, S. Daukantas ir kt.), mokyklos istorija. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – kasmetinis knygnešių dienos paminėjimas, poeto V. Mačernio gimimo ir mirties datų paminėjimas.

Stalgėnų kraštotyros ekspozicija. Kaupiami etnografiniai ir istoriniai daiktai, archyvinė medžiaga, senieji spaudiniai, bonistikos, numizmatikos ir gamtos eksponatai bei senasis liaudies menas. Vyksta kultūrinė, šviečiamoji veikla – pokalbių ir susitikimų su žymiais krašto žmonėmis organizavimas.

Šateikių istorijos ir etnografijos ekspozicija. Ekspozicijos rinkinį sudaro archeologijos, istorijos, etnografijos, numizmatikos, bonistikos eksponatai. Eksponuojami lietuviški vadovėliai (iki 1940 metų), lietuviški spaudiniai (iki XX a. vidurio), etnografija,

senasis liaudies menas. Rengiami susitikimai su Šateikių liaudies meistras, statomi žemaitiški spektakliai.

Plungės suaugusiųjų švietimo centro istorijos ir etnografijos ekspozicija. Kaupiami istoriniai ir etnografiniai daiktai, faleristikos ir numizmatikos eksponatai bei senieji spaudiniai.

Plungės meno mokyklos istorinė ekspozicija. Eksponuojama medžiaga apie M. K. Čiurlionį, jo paveikslai.

3.5.1 Muziejų lankytojai

Remiantis oficialios statistikos portalo duomenimis, per pastaruosius 4 metus lankytojų skaičius Lietuvos muziejuose padidėjo 30,2 proc. Plungės rajono muziejuose apsilanko 4,2 proc. visų savivaldybių muziejų lankytojų. Iš viso savivaldybių muziejuose 2015 m. apsilankė 1,1 mln. lankytojų. Žemaičių dailės muziejus yra vienas lankomiausių savivaldybių muziejų (45,8 tūkst. lankytojų, t. y. 4,2 proc. visų savivaldybių muziejus aplankusių lankytojų). Lankomumu lenkia tokie muziejai, kaip Rašytojo Thomo Manno memorialinis muziejus Nidoje (58 tūkst. lankytojų), Biržų krašto muziejus „Sėla“ (51,3 tūkst. lankytojų), Daugyvenės kultūros istorijos muziejus–draustinis (73,6 tūkst. lankytojų) ir kt.

13 lentelė. Plungės r. sav. muziejų veikla 2012–2015m.

	2012m.	2013m.	2014m.	2015m.
Lietuvos muziejų lankytojai, tūkst.	2 716,4	3 266,9	3 757,1	3 896,2
Lietuvos jūrų muziejaus lankytojai, tūkst.	129,2	183,4	468,4	342
Trakų istorinio muziejaus lankytojai, tūkst.	337	344,8	353,5	362
Muziejų lankytojai savivaldybių muziejuose, tūkst.	776,4	886,1	965,0	1 100
Plungės r. sav. muziejų lankytojai, tūkst.	-	28,3 (Žemaičių dailės muziejus)	29,5 (Žemaičių dailės muziejus)	45,8 (Žemaičių dailės muziejus)

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Lietuvos muziejų statistikos duomenimis

Lentelėje lyginamas 2012–2015 m. Plungės r. sav. Žemaičių dailės muziejus su bendru Lietuvos mastu ir vienais lankomiausių Lietuvos muziejų, kaip Trakų istoriniu muziejumi ir Lietuvos jūrų muziejumi. Nors Žemaičių dailės muziejaus lankomumas kiekvienais metais sparčiai didėja, visgi atsilieka nuo kitų lankomiausių Lietuvos muziejų.

3.6 Kultūros centrų veikla

Kultūros centrų veikla daugiaplanė ir įvairi. Kultūros centrų funkcijas reglamentuojantis Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas numato, kad kultūros centrai turi vykdyti šias funkcijas:

- sudaryti sąlygas etninės kultūros sklaidai, populiarinti senąsias kultūros tradicijas, papročius, laiduoti etninės kultūros perimamumą;
- organizuoti mėgėjų meno kolektyvų, studijų, būrelių veiklą;
- rūpintis mėgėjų meno kolektyvų parengimu ir dalyvavimu dainų šventėse, vietiniuose, regioniniuose, respublikiniuose ir tarptautiniuose renginiuose;
- organizuoti pramoginius, edukacinius ir kitus renginius;
- organizuoti valstybinių švenčių, atmintinų datų, kalendorinių švenčių paminėjimus;
- rūpintis vaikų ir jaunimo užimtumu, meniniu ugdymu;
- kurti ir įprasminti šiuolaikines modernias meno veiklos formas;
- organizuoti etninę kultūrą, mėgėjų meną populiarinančius renginius, tenkinti kitus bendruomenės kultūrinius poreikius;
- sudaryti sąlygas profesionalaus meno sklaidai;
- tenkinti sociokultūrinius bendruomenės poreikius.

Plungės rajono savivaldybėje veikiančios kultūros centrai, įgyvendindami šias funkcijas, sukaupė turtingą kultūros paslaugų teikimo vietas bendruomenėms patirtį. Išsaugotos etninės kultūros tradicijos, renginiai, mėgėjų meninė veikla sudaro sąlygas tenkinti gyventojų kultūros poreikius, užtikrinti jų kūrybinę saviraišką. Vystomos visos mėgėjų meno sritys bei žanrai, veikia mėgėjų meno kolektyvai, suformuota visų žanrų respublikinių ir regioninių renginių sistema.

14 lentelė. Telšių apskrities kultūros centrų veikla 2014 m.

	Kultūros centrai, jų filialai ir kiti dariniai, 2014 m.	Meno mėgėjų kolektyvai, 2014 m.	Dalyviai, 2014 m.	Gyventojų skaičius/ dalyvių procentas nuo visų gyventojų, 2014 m.
Telšių apskritis	40	308	4 189	145 564/2,9 proc.
Plungės r. sav.	16	82 ²¹	1 565	36 524/4,2 proc.
Mažeikių r. sav.	8	126	1 421	56 143 /2,5 proc.
Telšių r. sav.	10	74	929	44 633 /2,1 proc.
Rietavo sav.	6	26	274	8 264 /3,3 proc.

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis oficialios statistikos portalo ir kultūros centrų statistikos duomenimis

Aukščiau pateiktoje regiono kultūros centrų tinklo ir tiesiogiai įtrauktų dalyvių lentelėje aiškiai išsiskiria Plungės rajono savivaldybės kultūros centrų skyrių skaičius – jis

²¹ Nurodytas skaičius apima meno mėgėjų kolektyvus bei studijas, būrelius, klubus 2014 m. Plungės rajono savivaldybėje

žymiai didesnis nei Mažeikių ir Telšių rajonų, kur kultūros centrai aptarnauja gerokai didesni gyventojų skaičių.

2015 m. Plungės rajono savivaldybėje iš viso buvo 78 meno mėgėjų kolektyvai (apima meno mėgėjų kolektyvus bei studijas, būrelius, klubus). Iš jų 65 proc. (51 vnt.) sudaro mėgėjų meno kolektyvai ir 35 proc. (27 vnt.) sudaro studijos, būreliai, klubai. Žemiau lentelėje pateikiami duomenys apie mėgėjų meno kolektyvų skaičių Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose.

15 lentelė. Plungės rajono mėgėjų meno kolektyvai (2015m.)

	Mėgėjų meno kolektyvai			
	Mėgėjų meno kolektyvai	Mėgėjų meno kolektyvų dalyviai	Iš jų - vaikų ir jaunimo mėgėjų meno kolektyvai	Iš jų - vaikų ir jaunimo meno kolektyvų dalyviai
Plungės r. savivaldybės kultūros centras	12	306	4	82
Šateikių kultūros centras ir skyriai	10	93	2	10
Žemaičių Kalvarijos kultūros centras ir skyriai	14	147	3	31
Kulių kultūros centras ir skyriai	6	98	0	0
Žlibinų kultūros centras ir skyriai	9	100	2	18
Iš viso	51	744	11	141

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės rajono savivaldybės pateiktais duomenimis

Analizuojant aukščiau lentelėje pateiktus duomenis, nustatyta, kad daugiausia mėgėjų meno kolektyvų turi Žemaičių Kalvarijos kultūros centras (14 vnt.), tačiau, lyginant lankumo rodiklius, daugiausia lankomas Plungės r. savivaldybės kultūros centras. Plungės r. savivaldybės kultūros centro mėgėjų meno kolektyvų lankomumas sudaro 41 proc. visų dalyvių skaičiaus, Šateikių kultūros centro – 13 proc., Žemaičių Kalvarijos kultūros centro – 20 proc., Kulių kultūros centro – 13 proc. ir Žlibinų kultūros centro – 13 proc.

Žemiau esančioje lentelėje (žr. 16 lentelė) pateikiami duomenys apie studijų, būrelių, klubų skaičių Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose.

16 lentelė. Plungės rajono savivaldybės studijos, būreliai, klubai (2015m.)

	Studijos, būreliai, klubai			
	Studijos, būreliai, klubai	Studijų, būrelių, klubų dalyviai	Iš jų - vaikų ir jaunimo studijos, būreliai, klubai	Iš jų - vaikų ir jaunimo studijų, būrelių, klubų dalyviai
Plungės r. savivaldybės kultūros centras	9	705	7	613
Šateikių kultūros	2	30	0	0

	Studijos, būreliai, klubai			
	Studijos, būreliai, klubai	Studijų, būrelių, klubų dalyviai	Iš jų - vaikų ir jaunimo studijos, būreliai, klubai	Iš jų - vaikų ir jaunimo studijų, būrelių, klubų dalyviai
centras ir skyriai				
Žemaičių Kalvarijos kultūros centras ir skyriai	5	76	1	14
Kulių kultūros centras ir skyriai	6	68	3	38
Žlibinų kultūros centras ir skyriai	5	34	4	26
Iš viso	27	913	15	691

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės rajono savivaldybės pateiktais duomenimis

Analizuojant aukščiau lentelėje pateiktus duomenis, nustatyta, kad daugiausia studijų, būrelių, klubų turi Plungės r. savivaldybės kultūros centras (9 vnt.) bei yra susilaukęs didelio suinteresuotumo bei lankomumo.

2015 metais Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose veikė 51 mėgėjų kolektyvas ir 27 studijų būreliai, klubai, kurių veikloje dalyvavo 1 657 dalyviai.

Kultūros centrai, vadovaudamiesi LR kultūros centrų įstatymu ir tenkindami bendruomenės poreikius, vykdo išties plačią kultūrinę ir meninę veiklą.

Per 2015 metus Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose vyko 208 mėgėjų meno kolektyvų koncertai ir spektakliai, kuriuos aplankė per 66 200 žiūrovų.

Ilgamečiai glaudūs kultūros centrų ryšiai su Lietuvos koncertinėmis, teatrų ir kitomis kūrybinėmis kultūros organizacijomis, Lietuvos kultūros įstaigomis sudaro geras sąlygas skleisti profesionalų meną regionuose. 2015 m. Plungės rajono savivaldybės kultūros centruose įvyko 101 profesionalaus meno renginys, kuriuos aplankė 65 409 žiūrovai. Regionų savivaldybių kultūros centrų pastangas tenkinti gyventojų poreikį profesionaliajam menui dažnai riboja kokybiškai nepritaikyta profesionalaus meno sklaidai kultūros centrų infrastruktūra.

Plungės rajono savivaldybėje 2015 m. įvyko 981 įvairaus tipo renginys: mėgėjų meno kolektyvų koncertai, spektakliai (Lietuvoje ir užsienyje), profesionaliojo meno sklaidos renginiai (parodos, koncertai (klasikinės, džiaz muzikos), spektakliai), tautodailės ir kt. parodos, ekspozicijos, edukaciniai renginiai, kino filmai, pramoginės muzikos koncertai. Iš viso 2015 m. renginiuose sudalyvavo 291 724 dalyviai.

17 lentelė. Plungės rajono savivaldybėje vykusių renginių ir lankytojų bei dalyvių skaičius (2015 m.)

Nr.	Kultūros centras	Renginių skaičius	Lankytojų ir dalyvių skaičius
1.	Plungės r. savivaldybės kultūros centras	398	236 320
2.	Šateikių kultūros centras	54	2 950
2.1	Šateikių KC Aleksandravo skyrius	35	1 930
2.2	Šateikių KC Narvaišių skyrius	17	523
3.	Žemaičių Kalvarijos kultūros centras	81	6 468

Nr.	Kultūros centras	Renginių skaičius	Lankytojų ir dalyvių skaičius
3.1	Žemaičių Kalvarijos KC Gintališkės skyrius	31	4 910
3.2	Žemaičių Kalvarijos KC Alsėdžių skyrius	24	489
3.3	Žemaičių Kalvarijos KC Platelių skyrius	41	3 537
4.	Kulių kultūros centras	77	8 910
4.1	Kulių KC Stalgėnų skyrius	61	5 880
4.2	Kulių KC Nausodžio skyrius	10	3 960
5.	Žlibinų kultūros centras	50	7 946
5.1	Žlibinų KC Stanelių skyrius	37	1 946
5.2	Žlibinų KC Grumblių skyrius	29	1 492
5.3	Žlibinų KC Glaudžių skyrius	15	1 520
5.4	Žlibinų KC Kantaučių skyrius	21	2 943
Iš viso:		981	291 724

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės rajono savivaldybės pateiktais duomenimis

Analizuojant aukščiau lentelėje pateiktus duomenis, nustatyta, kad daugiausia renginių surengė Plungės r. savivaldybės kultūros centras – 389 renginiai, bei susilaukė didžiausio lankytojų ir dalyvių skaičiaus – 236 320 lankytojų ir dalyvių. Šateikių kultūros centras kartu su skyriais surengė 106 renginius ir susilaukė 5 403 lankytojų ir dalyvių, Žemaičių Kalvarijos kultūros centras kartu su skyriais surengė 177 renginius ir susilaukė 15 404 lankytojų ir dalyvių, Kulių kultūros centras kartu su skyriais surengė 148 renginius ir susilaukė 18 750 lankytojų ir dalyvių, Žlibinų kultūros centras kartu su skyriais surengė 152 renginius ir susilaukė 15 847 lankytojų ir dalyvių.

Verta pažymėti, jog kultūros centrai atlieka svarbų vaidmenį vaikų ir jaunimo užimtumo srityje. Per 2015 metus kultūros centruose surengta daugiau kaip 100 edukacinių renginių, kuriuose dalyvavo beveik 5 000 dalyvių.

Žemiau esančioje lentelėje (žr. 18 lentelė) pateikiami duomenys apie visus 2015 m. vykusius renginius Plungės rajono savivaldybėje, išskiriant renginių sritis.

18 lentelė. Plungės rajono savivaldybėje vykusių renginių skaičius (2015 m.)

Visi renginiai	Iš jų - vaikų ir jaunimo	Iš jų - rajoninės ir miesto šventės	Iš jų - etnokultūriniai renginiai	Iš jų - dainų švenčių tęstinumą užtikrinantys renginiai	Iš jų - tarptautiniai konkursai, festivaliai	Iš jų - respublikiniai konkursai, festivaliai	Iš jų - regioniniai konkursai, festivaliai	Iš jų - rajoniniai konkursai, festivaliai
981	187	22	70	18	7	22	11	

Šaltinis: sudaryta konsultanto remiantis Plungės rajono savivaldybės administracijos pateiktais duomenimis

Remiantis aukščiau pateiktos lentelės duomenimis, matyti, kad daugiausia renginių buvo organizuota vaikams bei jaunimui, o mažiausiai buvo organizuojama tarptautinių konkursų bei festivalių.

Kultūros centruose dirba patyrę kultūros ir meno specialistai, nuolat keliantys kvalifikaciją, su mėgėjų meno kolektyvais parengiantys brandžias menines programas, didelį dėmesį skiriantys kultūros tradicijų puoselėjimui, profesionalaus meno skaidai ir kt. 2015 metais kultūros centruose dirbo 91 darbuotojas, iš jų 62 kultūros ir meno specialistai. Iš jų 47 įgiję aukštąjį išsilavinimą, 9 – aukštesnįjį, 8 – spec. vidurinį ar vidurinį.

Viena kultūros centrų veiklos krypčių – neformaliojo meninio ugdymo programų rengimas ir jų įgyvendinimas. Lietuvos Respublikos švietimo bei Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymai numato galimybes ne tik švietimo, bet ir kultūros įstaigoms teikti šias paslaugas, akreditavus programas švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka. Kultūros paslaugų vartojimas yra svarbus savišvietos – vieno iš neformaliojo suaugusiųjų švietimo – būdų.

Plungės rajono savivaldybės kultūros centras parengė ir akreditavo 12 neformaliojo švietimo programų ir svariai prisideda prie kultūrinių kompetencijų vystymo, kūrybiškumo ugdymo, tapatybės formavimo ir atnaujinimo procesų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Plungės rajono savivaldybė yra viena iš 23 Lietuvos savivaldybių, kuriose vykdoma kultūros centruose dirbančių kultūros ir meno darbuotojų atestacija. Tačiau tenka apgailestauti, jog atestacija neparemta pinigine išraiška, ir aukštos kvalifikacijos specialistai gali prarasti motyvaciją kelti savo kompetencijas bei tobulėti.

3.7 Bibliotekų veikla

Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka – moderni biblioteka, aktyviai dalyvaujanti žinių visuomenės kūrimo procese, bendruomenės nariams suteikianti lygias galimybes naudotis informacijos resursais bei tenkinanti jų informacijos, švietimo, laisvalaikio, kultūros ir mokymosi visą gyvenimą poreikius; didelį dėmesį skirianti kultūros paveldo išsaugojimui.

Viešoji biblioteka įsikūrusi Plungės mieste ir turi 18 struktūrinių teritorinių padalinių: Plungės miesto, Aleksandravo, Alsėdžių, Didvyčių, Gegrėnų, Gintališkės, Glaudžių, Grumblių, Karklėnų, Kantaučių, Kulių, Narvaišių, Platelių, Stalgėnų, Stanelių, Šateikių, Varkalių, Žemaičių Kalvarijos, Žlibinų.

Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka yra unikali biblioteka Lietuvoje. Ji yra įkurta restauruotame kunigaikščio Mykolo Oginskio dvaro ansambliui priklausančiame pastate – laikrodinėje oranžerijoje. Pastatas įrašytas į Lietuvos kultūros paveldo registrą. Biblioteka yra sename istoriniame parke. Tiek bibliotekos pastatas, tiek visa gamtinė aplinka pritraukia daug Lietuvos ir užsienio turistų, kurie atvyksta tiek organizuotomis grupėmis, tiek pavieniui. Todėl bibliotekoje didelis dėmesys skiriamas keliautojų aptarnavimui, supažindinant juos su pastato istorija, grafų Zubovų, buvusių Plungės dvaro savininkų ir pastačiusių čia vasaros vilą – laikrodinę oranžeriją, likimu bei Viešosios bibliotekos veikla.

Biblioteka siekia ne tik maksimaliai tenkinti informacinius vartotojų poreikius, formuoti informacijos masyvą, kurti bendrą informacinę sistemą, paslaugas ir palankias skaitymo sąlygas, bet ir tenkinti gyventojų savišvietos, bendravimo, mokymosi, laisvalaikio poreikius.

2015 m. registruoti vartotojai – 8 192, tarp jų vaikų – 2 095, lankytojai – 166 695, tarp jų vaikų – 66 092.

Reitingavimas pagal BIX metodą.

Vertinta pagal 4 dimensijas: ištekliai / naudojimasis biblioteka / veiksmingumas / plėtra. Plungės viešoji biblioteka įvertinta žvaigždėmis dviejose

dimensijose: veiksmingumas (už apsilankymų skaičių per vieną bibliotekininko darbo valandą); plėtra (už bibliotekos infrastruktūros gerinimą).

Siekdama į biblioteką pritraukti daugiau jaunų žmonių, skatinti jų kūrybiškumą ir iniciatyvumą, biblioteka įsitraukė į savanorystės judėjimą. Nuo 2013 m. biblioteka, dalyvaudama ES programoje „Veiklus jaunimas“, priima Europos savanoriškos tarnybos savanorius. Bibliotekoje dirbo savanoriai iš Ispanijos, Prancūzijos, Turkijos. 2016 m. biblioteka, tęsdama šią veiklą, dalyvauja ERASMUS+ programoje ir priėmė savanorius iš Ukrainos ir Portugalijos, o metų pabaigoje atvyks savanoriai iš Vokietijos ir Rumunijos. Biblioteka savanoriauti priima ir jaunus žmones iš Plungės ir aplinkinių miestų bei miestelių, kurie šiuo metu nedirba ir nesimoko.

Nuo 1998 m. biblioteka aktyviai įgyvendina suaugusiųjų švietimo per sveiko gyvenimo būdo propagavimą ir kūrybines iniciatyvas. Bibliotekoje vyksta edukaciniai užsiėmimai vaikams ir jaunimui, kuriuos veda menininkai, amatininkai, kitų sričių specialistai. Siekiant vaikus ir jaunimą sudominti skaitymu, organizuojamos skaitymo skatinimo akcijos ir kiti užsiėmimai. Vaikams, turintiems skaitymo sutrikimų arba dėl kitų priežasčių nemėgstantiems skaityti, organizuojami užsiėmimai su specialiai apmokytais šunimis.

4 Plungės rajono savivaldybės kultūros SSGG

Atlikus Plungės rajono savivaldybės kultūros aplinkos analizę bei išstudijavus Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų infrastruktūrą, buvo parengta SSGG analizė, kurioje pateikiamos silpnosios ir stipriosios Plungės rajono savivaldybės kultūros pusės bei galimybių ir grėsmių perspektyva kultūros srityje.

19 lentelė. Plungės rajono savivaldybės kultūros stiprybių ir silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė

Stiprybės	Silpnybės
Tinkamos sąlygos įvairiems renginiams rengti	Silpnas turizmo objektų viešinimas
Patogi geografinė padėtis lankant kultūros objektus	Trūksta kultūros informacijos sklaidos, tinkamo kultūros įvykių viešinimo, reklamos
Gausūs ir vertingi gamtiniai ir kultūriniai išteklių bei geras lankomų objektų pasiekiamumas	Dalis kultūros paveldo pastatų yra prastai prižiūrimi, jų būklė blogėja
Stipri Savivaldybės biudžetinių kultūros įstaigų pozicija bendrame šalies kultūros kontekste.	Nepakankamas bendradarbiavimas tarp kultūros paslaugų teikėjų
Pagal Lietuvos savivaldybių indeksą ²² , Plungės rajonas užima 2 vietą iš 53 rajonų savivaldybių	Projektiniam ir programiniam finansavimui skiriamų lėšų kiekis neproporcingai mažas, palyginti su institucijų išlaikymo lėšomis
Žemaitijos kraštui būdingų ir išskirtinių etninės kultūros tradicijų puoselėjimas	Nėra kultūros paslaugų strategijos ir koordinavimo, dubliuojasi įstaigų funkcijos
Kvalifikuoti kultūros paslaugų sektoriaus darbuotojai	
Plėtojamos mėgėjų meno sritys	
Ilgamečiai glaudūs kultūros centrų ryšiai su Lietuvos koncertinėmis, teatrų ir kitomis kūrybinėmis kultūros organizacijomis	
Unikali gamtinė aplinka su Žemaitijos nacionaliniu parku	
Platus organizuojamų renginių spektras	
Vyksta daug įvairių renginių, festivalių, kurie pritraukia daug gyventojų ir rajono savivaldybės svečių	
Plėtojamas vaikų ir jaunimo užimtumas	
Galimybės	Grėsmės

²² Lietuvos savivaldybių indekso tikslas – įvertinti Lietuvos savivaldybių veiklą. Indeksas sudarytas remiantis įvairiais savivaldybės veiklą apibūdinančiais rodikliais dešimtyje sričių: komunalinis ūkis, transportas, švietimas, sveikata, socialinė rūpyba, investicijos, mokesčiai, turto valdymas, administracija, biudžetas. Kiekviena sritis sudaryta iš rodiklių, kuriems savivaldybė gali daryti tiesioginę įtaką savo sprendimais. Pastarųjų reikšmės įvertinamos balais nuo 0 iki 100, taip išrikiojant savivaldybes nuo geriausios iki blogiausios.

Visuomenės poreikiams pritaikyti nenaudojamus pastatus ir patalpas rajone vykdomos veiklos įvairinimui	Žmogiškųjų išteklių, ypač kvalifikuotų, pritraukimo į kultūros įstaigas sunkumai mažins veiklos kokybę ir paslaugų patrauklumą vartotojams
Pagrindiniai valstybinės raidos strateginiai dokumentai sudaro prielaidas stabiliai kultūros politikos plėtrai	Nors pagrindiniai valstybės raidos strateginiai dokumentai sudaro prielaidas stabiliai kultūros politikos plėtrai, kultūra juose vis dar traktuojama kaip gretutinis veiksnys siekiant kitų strateginių tikslų
Plungės rajono savivaldybės esamų ir potencialių vartotojų kultūros poreikių tyrimas	Tolesnis kultūros paveldo nykimas
Rajono etninio savitumo, kultūrinio patrauklumo ir atvirumo didinimas	Kitų Lietuvos miestų kultūros, turizmo, rekreacijos paslaugų pranašumas
Glaudesnis bendravimas tarp kultūros paslaugų teikėjų Plungės rajone	Nekonkurencingas kultūros srities darbuotojų darbo užmokestis, neskatinantis kūrybingų jaunų žmonių atėjimo į kultūros sektoriaus valdymą
Viešųjų erdvių ir infrastruktūros (įskaitant kultūros paveldą) pritaikymas kultūros veiklai, kūrybinėms industrijoms ir kultūriniam turizmui	Kultūros darbuotojų amžiaus vidurkio didėjimas
Didinti Plungės rajono kultūros objektų žinomumą, pasitelkiant socialinius tinklus ir kitas šiuolaikines informacines priemones	Maži kultūros įstaigų darbuotojų atlyginimai, sąlygojantys mažėjančią kultūros darbuotojų pasiūlą ²³
Naujų lankytojų, ypač ikimokyklinio amžiaus, moksleivių ir jaunimo pritraukimas vykdant edukacines programas	Prarastas kultūrinis savitumas, eksploatacijos sunaikinta autentika
Puoselėti rajono edukacinę veiklą, puoselėti rajono amatų, etnografinių švenčių ir krašto tradicijas	Mažėjantys vidutinio amžiaus kultūros paslaugų vartotojų skaičius
Gerinti kultūros paslaugų administravimą	

Šaltinis: sudaryta Konsultanto

²³ Plungės rajono savivaldybės 2010 – 2020 metų strateginis plėtros planas

5 Plungės rajono savivaldybės kultūros plėtros vizija, pagrindinės kryptys ir tikslai

Plungės rajono kultūra integrali ir skirta Plungės rajono gyventojams bei svečiams. Plungės rajonas yra turtingas stiprių kultūrinių paveldu, gali didžiuotis garsiais kultūros atstovais, kurie didina tiek Plungės rajono, tiek visos Lietuvos žinomumą.

Plungės rajono kultūra paremta atvirumu, integralumu, tradicijomis ir modernumu. Plungės kultūra pagrįsta demokratiškai priimamais sprendimais, kurie yra nukreipti bendruomenės labui. Kultūros veikla įtraukia visus norinčius ir galinčius prisidėti, taip yra kuriamas modernaus, atviro ir kūrybiško miesto įvaizdis.

2016–2024 metų laikotarpiui prioritetinėmis išskirtinos šios kultūros kaitos kryptys:

1. Kultūros tapatumo stiprinimas ir bendruomeniškumo skatinimas

Savivaldybėje plėtojamos Žemaitijos kraštui būdingos ir išskirtinės etninės kultūros tradicijos, tačiau būtina ieškoti galimybių šias tradicijas puoselėjančių subjektų glaudesniai bendradarbiavimui su ugdymo įstaigomis bei verslu, bendrų tarpsektorinių projektų, nukreiptų į bendruomenę, sudaryti sąlygas visiems gyventojams, nepriklausomai nuo pajamų, amžiaus, inicijavimui, rengimui bei įgyvendinimui.

Plungės rajono savivaldybės kultūros centrai vaidina svarbų vaidmenį, puoselėjant etninės kultūros bei dainų švenčių tradicijas, todėl būtina sudaryti tinkamas sąlygas joms išsaugoti.

2. Kultūros prieinamumo didinimas

Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programoje akcentuojama, kad į kultūros centrų, muziejų, bibliotekų vykdomus edukacinius projektus, ugdančius gyventojų kūrybiškumą, nepakankamai įtraukiamas jaunimas, suaugusieji ir kitų socialinių grupių asmenys. Tai riboja kultūros įstaigų galimybes pasinaudoti Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo, Žemės ūkio ministerijų valdomais finansiniais ištekliais ir prisidėti prie žmogiškojo kapitalo plėtros regionuose.

Savivaldybės ir valstybės biudžetinės kultūros įstaigos, taip pat nevyriausybinis sektorius turi pasirūpinti ne tik vaikų ir jaunimo neformaliuoju ugdymu, bet ir pagyvenusių žmonių kultūrine edukacija bei menine saviraiška. Ir nors situacija šioje srityje nėra labai bloga (biudžetinės kultūros įstaigos su nuolaida arba nemokamai nuolat teikia įvairias paslaugas), būtina ieškoti galimybių padidinti lėšas senjorų kultūrinės edukacijos bei meninės saviraiškos projektų daliniam finansavimui, sudaryti dar geresnes sąlygas naudotis biudžetinių įstaigų patalpomis bei įranga.

Plungės rajono savivaldybės biudžetinės kultūros įstaigos, siekdamos didinti savo teikiamų paslaugų vartojimo lygį bei prieinamumą, turi maksimaliai išnaudoti informacinių ir ryšių technologijų teikiamas galimybes naujoms paslaugoms kurti arba tradicinių paslaugų patrauklumui didinti (virtualios parodos, renginių transliavimas internetu, regiono lankytinų objektų virtualūs žemėlapiai ir pan.). Tokiu būdu bus sudarytos

palankesnės sąlygos kultūros paslaugų sklaidai bei prieinamumui specialiųjų poreikių žmonėms (neįgaliesiems, pensinio amžiaus žmonėms ir pan.).

3. Kultūros infrastruktūros ir teikiamų paslaugų gerinimas

Lietuvos kultūros politikos kaitos gairėse teigiama, kad „Lietuvoje iš esmės nebuvo pakeistas iš sovietinių laikų paveldėtas kultūros įgyvendinimo modelis ir jos institucinis pobūdis, neužtikrinta kultūros savireguliacija. Sustiprėjusi valstybinės kultūros įgyvendinimo politikos ir visuomenės kultūrinių interesų priešprieša nesukūrė saugios, sveikos konkurencinės aplinkos, sudarančios sąlygas kultūrinėms iniciatyvoms“²⁴.

Dauguma Plungės rajono savivaldybės kultūros įstaigų neturi tinkamų sąlygų savo veiklai vystyti.

Savivaldybės kultūros centras dažnai – vienintelė įstaiga, kuri gali pasirūpinti profesionalaus meno sklaida regionuose, tačiau ši paslauga vis sunkiau prieinama periferijos gyventojams dėl savivaldybių kultūros centrų pasenusios įgarsinimo, apšvietimo aparatūros ir scenos įrangos, muzikos instrumentų, baldų ir kito inventoriaus stygiaus.

Būtina gerinti kultūros paslaugų administravimą, modernizuoti fizinę infrastruktūrą, sudaryti sąlygas naujos kokybės paslaugų, labiau skatinančių visuomenės kūrybiškumą ir kultūrinio turizmo plėtrą, teikimui.

Būtina išanalizuoti Plungės rajono savivaldybėje esančių kultūros įstaigų tinklą. Atsižvelgiant į esamą situaciją, būtina gerinti kultūros centrų ir Viešosios bibliotekos padalinių materialinę bazę.

4. Komunikacija ir koordinavimas

Informavimas, komunikavimas ir koordinavimas yra tokie pat svarbūs kultūros politikos instrumentai, kaip finansavimas, taisyklių kūrimas ir organizavimas. Informavimas ir komunikavimas turėtų būti svarbi savivaldybės funkcija ir svarbus veiksnys, kuriant ir buriant bendruomenę.

Reikėtų peržiūrėti kultūrinės, pramoginės ir edukacinės informacijos poreikį skirtingoms tikslinėms grupėms bei identifikuoti vietas, kur ir kokiomis priemonėmis tikslingiausia šią informaciją skleisti.

Informacija apie kultūros renginius sunkiai pasiekia labiau izoliuotas gyventojų grupes (miestelių ir kaimų gyventojus, vyresnio amžiaus žmones, vaikus iš asocialių šeimų ir pan.).

Informacijos sklaida ir tikslingas koordinavimas turi sustiprinti ryšius tarp miesto kultūros įstaigų, kultūros paslaugas teikiančių operatorių ir potencialių vartotojų, tarp kultūros, švietimo, turizmo ir verslo įstaigų.

Plungės rajono kultūrinį gyvenimą formuoja visos jame esančios kultūrinės įstaigos. Savivaldybė turi atlikti svarbų vaidmenį, sujungdama šių įstaigų veiklas ir resursus,

²⁴ Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977

siekdama bendrų Plungės rajono kultūros politikos tikslų. Greta kultūrinių įstaigų rajono kultūrinį įvaizdį netiesiogiai formuoja švietimo ir socialinės bei verslo iniciatyvos.

Nuolatinio komunikavimo, koordinacijos mechanizmų tarp Plungės rajono savivaldybės ir šių įstaigų bei jų iniciatyvų nėra sukurta. Bendradarbiavimas, informacijos kaupimas ir sklaida vyksta epizodiškai.

Būtina sukurti gerai veikiančią Plungės rajono kultūros komunikavimo ir įvaizdžio formavimo sistemą.

Žemiau esančioje lentelėje (žr. 20 lentelė) pateikiama informaciją apie Plungės rajono savivaldybės kultūros kaitos kryptių uždavinius, uždavinių įgyvendinimo priemones bei numatytą įgyvendinimo laikotarpį.

20 lentelė. Plungės rajono savivaldybės kultūros kaitos kryptys

Nr.	Uždavinys	Priemonė	Laikotarpis
1. KULTŪROS TAPATUMO STIPRINIMAS IR BENDRUOMENIŠKUMO SKATINIMAS			
1.1.	Dainų švenčių tradicijų išsaugojimas	a) didinti finansavimą Plungės rajono savivaldybės vykdomai programai „Pasiruošimas dainų šventei“; b) sudaryti sąlygas mėgėjų meno kolektyvų veiklai; c) sudaryti sąlygas meno kolektyvų vadovų kvalifikacijos kėlimui	2016–2024
1.2.	Žemaitijos regiono kultūros tradicijų puoselėjimas	a) tradicinių etninės kultūros renginių skatinimas, organizavimas ir finansavimas; b) siekti, kad 2022 metais Plungė taptų Europos kultūros sostine	2016–2022
1.3.	Profesionalaus meno sklaida	a) identifikuoti Plungės rajono prioritetinius renginius ir projektus bei užtikrinti jų finansavimą	2017–2024
2. KULTŪROS PRIEINAMUMO DIDINIMAS			
2.1.	Remti kultūrinės iniciatyvas, skatinančias socialinės rizikos grupių integravimą į bendruomenę galimybes	a) didinti finansavimą Plungės rajono savivaldybės vykdomai programai „Kultūros projektų rėmimas“; b) skatinti ir remti jaunimo kultūrinės iniciatyvas.	2016–2024
2.2.	Skatinti bendruomenės kultūrinį bei kūrybinį aktyvumą, didinti kultūros atvirumą įvairiems visuomenės sluoksniams.	a) integruoti į ugdymo procesą biudžetinių kultūros įstaigų vykdomas programas (edukacines, etninės kultūros, profesionaliojo meno sklaidos), tinkamai pasiruošti naujojo pasirenkamojo vaikų švietimo modelio įgyvendinimui savivaldybės kultūros įstaigose, NVO; b) sudaryti sąlygas neįgaliesiems ir kitokią atskirtį patiriantiems asmenims naudotis kultūrinėmis paslaugomis, toliau skatinti ir remti pagyvenusių žmonių ir tautinių bendrijų iniciatyvas;	2016–2024
3. KULTŪROS INFRASTRUKTŪROS IR TEIKIAMŲ PASLAUGŲ GERINIMAS			

Nr.	Uždavinys	Priemonė	Laikotarpis
3.1.	Modernizuoti kultūros įstaigas	a) rekonstruoti, kapitališkai suremontuoti savivaldybės kultūros centrus ir kitas kultūras paslaugas teikiančias įstaigas; b) atnaujinti savivaldybės kultūros įstaigų materialinę bazę (baldus, inventorių, apšvietimo, garso ir scenos įrangą);	2016–2024
3.2.	Skatinti jaunų kultūros ir meno specialistų atvykimą	a) sukurti efektyvią kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos kėlimo, perkvalifikavimo, atestavimo ir skatinimo priemonių sistemą	2016–2024
3.3.	Pritraukti lėšų kultūrinės veiklos finansavimui iš įvairių šaltinių	a) motyvuoti kultūros paslaugų teikėjus siekti finansavimo ne tik iš savivaldybės biudžeto, bet ir iš kitų šaltinių, tokių kaip Europos Sąjungos parama, ir taip pagerinti kultūrinės srities rezultatus.	2016-2024
4. KOMUNIKACIJA IR KOORDINAVIMAS			
4.1.	Plėtoti aktyvesnį bendradarbiavimą tarp kultūros ir verslo sektorių, NVO	a) parengti tarpsektorinio bendradarbiavimo gaires ir metodines rekomendacijas savivaldybės kultūros įstaigoms;	2017–2020
3.4.	Teikti informaciją visuomenei apie Plungės rajono savivaldybės kultūrą ir kultūros renginius	a) išanalizuoti kultūrinės, pramoginės ir edukacinės informacijos poreikį skirtingoms tikslinėms grupėms; b) identifikuoti vietas, kur ir kokiomis priemonėmis tikslingiausia šią informaciją skleisti; c) sukurti visuomenei prieinamą duomenų bazę apie kultūrinės paslaugas.	

Šaltinis: sudaryta Konsultanto remiantis Plungės rajono savivaldybės administracijos pateikta informacija

6 Plungės rajono savivaldybės kultūros prioritetai

Rengiant Plungės rajono 2016–2024 metų kultūros strategiją, buvo apžvelgiami strateginiai rajono dokumentai, kuriuose numatyti tikslai bei uždaviniai rajono kultūros paslaugų kokybei, žinomumui bei sklaidai didinti. Šiame skyriuje pateikiami Plungės rajono prioritetai, kurie bus formuojami, atsižvelgiant į strateginius rajono dokumentus bei juose keliamus tikslus rajono kultūros sektoriui.

Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 m. strateginiame plėtros plane yra numatyti trys prioritetai:

1. rajono infrastruktūra;
2. žmogiškieji ištekliai;
3. ekonominė aplinka.

Kiekvienam prioritetui yra numatyti tikslai bei jiems skiriami uždaviniai. Žemiau pateikiama lentelė (žr. 21 lentelė), kurioje nurodomi prioritetai, tikslai bei tikslams įgyvendinti numatomi uždaviniai, kurie yra susiję su kultūros sektoriumi rajone.

21 lentelė. Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 m. strateginiame plėtros plane numatyti tikslai ir uždaviniai, susiję su rajono kultūros gerinimo situacija rajone

Prioritetas	Tikslas	Uždavinys
I PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪRA	Padidinti socialinio sektoriaus viešųjų paslaugų kokybę ir prieinamumą	Sudaryti tinkamas sąlygas kultūros kūrimui ir sklaidai bei informacijos prieinamumui
II PRIORITETAS. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI	Skatinti vietos gyventojų ir bendruomenių aktyvų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime.	Ugdyti rajono gyventojų meninį ir sociokultūrinį išprusimą, išsaugant ir puoselėjant vietos kultūros tradicijas
III PRIORITETAS. EKONOMINĖ APLINKA	Plėtoti turizmo ir rekreacijos veiklą	Atkurti ir išplėtoti rajono turizmo institucinę ir planavimo sistemą
		Didinti rajono patrauklumą ir prieinamumą vietiniams ir užsienio turistams
		Skatinti apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų plėtrą
		Sukurti kompleksinę viešąją turizmo infrastruktūrą
		Kurti rajono įvaizdį išsaugant, stiprinant ir kuriant naujus fizinius ir nematerialius produktus, leidžiančius atskirti Plungės rajoną nuo kitų rajonų

Šaltinis: sudaryta Konsultanto

Remiantis Plungės rajono savivaldybės 2010–2017 m. strateginiu plėtros planu bei kitais rajono strateginiais dokumentais, buvo išskirti keturi Plungės rajono kultūros prioritetai:

1. rajono gyventojų gebėjimų ir judumo skatinimas;
2. kultūros paslaugų kokybės didinimas, prieinamumo gerinimas;
3. Plungės rajono kultūros įstaigų veiklos efektyvumo ir žinomumo didinimas;
4. kultūros ir kultūrinio turizmo komunikacijos vykdymas.

Žemiau esančioje lentelėje (žr. 22 lentelė) yra išskiriami Plungės rajono savivaldybės kultūros prioritetai, prioritetų tikslai, uždaviniai bei uždavinių įgyvendinimo veiklos.

22 lentelė. Plungės rajono savivaldybės kultūros prioritetai, tikslai, uždaviniai ir veiklos

Nr.	Priemonės pavadinimas	Rodikliai
1.	RAJONO GYVENTOJŲ GEBĖJIMŲ IR JUDUMO SKATINIMAS	
1.1	<i>Tikslas – rajono gyventojų įtraukimas į rajone organizuojamas veiklas</i>	
1.1.1	Rajono gyventojų įsitraukimo į organizuojamas veiklas didinimas	
1.1.1.1	Skatinti jaunimo dalyvavimą kultūros veikloje	Nuolat
1.1.1.2	Skatinti savanoriavimą kultūros įstaigų organizuojamuose renginiuose bei kultūros įstaigų veikloje	Nuolat
2.	KULTŪROS PASLAUGŲ KOKYBĖS DIDINIMAS, PRIEINAMUMO GERINIMAS	
2.1	<i>Tikslas – susisiekiama su kultūros objektais gerinimas bei kultūros paslaugų kokybės didinimas</i>	
2.1.1	Susisiekiama su kultūros paslaugas teikiančiomis įstaigomis gerinimas	
2.1.1.1	Infrastruktūros, nuorodų, nukreipiančių į lankytinus objektus, diegimas Plungės rajone	Informacinė nuoroda apie kiekvieną kultūros objektą
2.1.2	Kultūros paslaugų kokybės didinimas	
2.1.2.1	Informacijos skirtingomis kalbomis pateikimas	Informaciją apie kultūros objektus pateikti bent 3 skirtingomis užsienio kalbomis
2.1.2.2	Kultūros įstaigų darbuotojų užsienio kalbų žinių plėtimas	Nuolat
3.	PLUNGĖS RAJONO KULTŪROS ĮSTAIGŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO IR ŽINOMUMO DIDINIMAS	
3.1	<i>Tikslas – kultūros paslaugas teikiančių įstaigų teikiamų paslaugų kokybės didinimas, paslaugų prieinamumo gerinimas</i>	
3.1.1	Optimizuoti kultūros paslaugas teikiančių įstaigų darbą	
3.1.1.1	Didinti kultūros įstaigų darbuotojų kompetencijas, rengti mokymus	Bent 1 mokymai per metus
3.1.1.2	Kultūros paslaugas teikiančių įstaigų bendradarbiavimas (kuriant bendrus	Nuolat

Nr.	Priemonės pavadinimas	Rodikliai
	kultūrinius maršrutus)	
3.1.1.3	Apklausų apie kultūros paslaugas teikiančių įstaigų darbą, teikiamas paslaugas vykdymas	Bent 1 apklausa per metus
3.1.2	Skatinti kultūros paslaugas teikiančių įmonių bendradarbiavimą	
3.1.2.1	Kurti turistinius maršrutus, kurie apimtų skirtingas kultūros įstaigas	Per metus sukurti bent po 1 turistinį maršrutą, kuris apims skirtingas kultūros įstaigas
3.1.2.2	Organizuoti bendrus kultūros įstaigų renginius, kurie bus susiję su kultūros sklaida rajone	Bent 1 per metus
3.1.3	Didinti kultūros paslaugas teikiančių įstaigų žinomumą	
3.1.3.1	Kultūros įstaigų žinomumo didinimas socialiniuose tinkluose, kultūros įstaigų paskyros socialiniuose tinkluose (Facebook, Twitter ir kt.)	Kiekvienos kultūros įstaigos bent 1 paskyra socialiniame tinkle
3.1.3.2	Plungės rajono savivaldybės tinklalapyje sukurti informacijos skiltį, kurioje būtų pateikiamos visos Plungės rajono kultūros įstaigos, jų internetinės nuorodos	1 kultūros įstaigų paieškos langas
4.	KULTŪROS IR KULTŪRINIO TURIZMO KOMUNIKACIJOS VYKDYMAS	
4.1	<i>Tikslas – efektyvios kultūros srities komunikacijos užtikrinimas</i>	
4.1.1	Komunikacijos vykdymas tradicinėmis rinkodaros priemonėmis	
4.1.1.1	Kultūros objektų viešinimas tradicinėmis rinkodaros priemonėmis (reklama radijuje, televizijoje, skrajutės, reklama spaudoje ir kt.)	Nuolat
4.1.2	Komunikacijos vykdymas e. rinkodaros priemonėmis	
4.1.2.1	E. rinkodaros priemonių diegimas Plungės rajone (pvz., informaciniai stendai)	Bent 1 per metus
4.1.2.2	Komunikacijos vykdymas socialiniuose tinkluose (Facebook, Twitter ir kt.)	Bent 1 pranešimas per mėnesį
4.1.3	Plungės rajono prekės ženklo sukūrimas ir viešinimas	
4.1.3.1	Plungės rajono prekės ženklo sukūrimas	1 vnt.
4.1.3.2	Plungės rajono prekės ženklo viešinimas	Nuolat
4.1.4	Užtikrinti informacijos prieinamumą visuomenei	
4.1.4.1	Plungės turizmo informacijos centro tinklalapyje pateikiama aktuali ir atnaujinta	Nuolat

Nr.	Priemonės pavadinimas	Rodikliai
	informacija	

Šaltinis: sudaryta Konsultanto

Smart Continent LT UAB

Kareivių g. 19-165

LT-09133 Vilnius, Lietuva

Tel. nr.: +370 5 2196679